Proletari din toate ţările, uniţi-vă!

Biblioteca Centrală Regională Hunedoara-Deva

Şi totuşi pantofii nu cresc în copaci! La ivirea oricărei noutăţi în modă prezidează munca, fantezia şi dragostea de frumos a omului.
(Citiţi în pag. 12-a: „Geometria atotbiruitoare")

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

IN ACEST NUMĂR:

Universul priveşte în oglindă

În iureşul undelor invizibile

Uriaşi pe Lună şi pitici pe Jupiter?

FOTBAL:

Cui îi va zîmbi zeiţa?

ANUL XXII

26

(1111)

1 iulie 1966

12 pagini, 1 leu

Noapte de iunie la Leningrad
(Citiţi în pag. V-a: „Lauda nopţilor albe")

Iliușa Vasiliev (5 ani): Ziua mea de naștere (Guașă)

PROZĂ

Pasajul

Poposind prin colțurile mai ferite, de unde nu-l alungau portarii, Roșcin se apropie cu trăsura de Grădina de vară. În ajun nu prea avusese clienți și stăpînul birjei îi oprise cele patruzeci de copeici cuvenite pentru ziua de muncă. De aceea, acum trebuia să adune cel puțin patru ruble...

Umblînd așa, după un client, Roșcin trase furios din hățuri și calul, speriat, începu să tremure și să-și roadă zăbala.

Deodată se auzi, însă, un glas.

— Birjar!.. strigase cineva de pe trotuar.

— Eu... Imediat... răspunse grăbit Roșcin, plecîndu-se peste capră, cu o față radioasă. Îl oprise un domn ca scos din cutie, tînăr, frumușel, sănătos și răsucind în mînă, nerăbdător, un baston.

— Cu ora, îi atrase el atenția. În regulă?

— În regulă, o rublă ora, îi răspunse slugarnic Roșcin. O să aveți mult timp nevoie de mine?

— Să vedem.

Boiernașul se urcă în trăsură, se trînti pe pernă și strigă:

— Ei, repede, pe Serghievskaia.

Roșcin se descoperi, își făcu grăbit cruce și trase din hățuri. În clipa aceea o lovitură asurzitoare, ca de tun, se rostogoli deasupra orașului

„E douăsprezece, își spuse Roșcin. Dacă o iau din loc împușc o hîrtie de cinci ruble".

Pasagerul era un tînăr cu o frunte înaltă, fără mustăți, cu niște ochi castanii și o miopie ce îl făcea să clipească des.

Pe Serghievskaia zăboviră foarte puțin; boierul coborî și-l întrebă ceva pe portar, care-i răspunse, însă, cam de sus:

— Nu-i nimeni. Au plecat.

— Unde?

— Nu știu.

— Înțelege... începu boierul să explice ceva portarului, dar deodată, de parcă s-ar fi împiedicat de un obstacol, tăcu. Apoi, ștergîndu-și fruntea cu batista, se înapoie la trăsură.

„Mergem mai departe", gîndi Roșcin.

Clientul mai rămase, însă, cîteva clipe pe trotuar, cu capul plecat, apoi se urcă din nou în trăsură.

— Pe Nevski, colț cu Morskaia, rosti el gînditor, dar în aceeași clipă se răzgîndi și strigă: Nu, nu, pe Ligovskaia, dar mai repede, la numărul 230!

„Ce om", gîndi iar Roșcin, dar execută porunca. Calul, care se odihnise pînă atunci, începu să alerge sprinten, dar cînd ești angajat cu ora n-are nici un rost să te grăbești; și Roșcin îi domoli avîntul.

— Mai repede, birjar! îl îndemnă, însă, din spate pasagerul.

Roșcin schimbă pasul calului și acesta începu să alerge la trap. Ajunseră la destinație după jumătate de oră. Boierul coborî, intră în casă, dar după zece minute se întoarse supărat, și rosti pe un ton tăios:

— Gorohovaia, 18.

De acolo porniră nu prea departe, spre Ofițerskaia, apoi spre Voznesenskaia și peste tot călătorul nu zăbovi mai mult de cinci, zece minute, revenind de fiecare dată mai obosit și mai palid. Nu mai era grăbit și indica, acum liniștit, mereu alte adrese. La un moment dat îi spuse chiar:

— Ia-o la pas, nu-i nici o grabă. După care tot se întreba, vorbindu-și aproape în șoaptă: — Și acum, ce-o să fie? Da... mai adăugă apoi și tăcu.

Roșcin se întoarse, îl privi bănuitor și ceru lămuriri:

— Adică cum...

Clientul, însă, nu-i răspunse, sări pe neașteptate din trăsură și o luă la fugă spre trotuar. Roșcin încremeni de uimire. Boiernașul opri o tînără doamnă, îi strînse și îi scutură prietenește mîna. Dar doamna nu-i dădu nici o atenție și se depărtă grăbită, țipînd înfricoșată. Roșcin se apropie, dar nu mai auzi nimic. Discuția se terminase. Doamna plecase, iar clientul rămăsese țintuit locului, nedumerit. Pînă la urmă se întoarse, însă, spre Roșcin și începu să zîmbească, privindu-l drept în ochi, fără să-l vadă, ca un orb.

— Ori e beat, ori e nebun — își spuse Roșcin — și oftind îl întrebă:

— Mergem mai departe?

— Da! răspunse boierul, urcîndu-se în trăsură. Uite ce... Da... Da.. Ia-o pe Karavannaia. Dar fără să te grăbești.

„Ei, pe ăsta îl plimb așa toată ziua, își spuse Roșcin. O să-mi dea vreo patru ruble. Mi-e și milă de el. Parcă ar alerga după niște bani".

Calul începu să tremure, cu capul aplecat. Roșcin tresări. Din spate nu se auzea nici un cuvînt și nu se simțea nici o mișcare. De abia cîn ajunse la un colț, pe Nevski, se auzi: —Încotro? Ține dreapta!

Roșcin își reveni. Apele Nevei scînteiau cu o strălucire incandescentă. Cornișele albe protejau ferestrele cu o umbră subțire. Birjarii treceau în sus și în jos și pe fața fiecăruia Roșcin citea: cincizeci de copeici, treizeci, un sfert de rublă, o rublă.

— Am ajuns, făcu la un moment dat clientul, cu un glas ce venea de undeva departe. Apoi coborî și adăugă:

— Așteaptă, s-ar putea să mai am nevoie de trăsură.

— Și banii, boierule, dacă nu vă mai întoarceți? îl întrebă neliniștit Roșcin. Patru rublișoare.

— Da, banii.

Călătorul scoase portmoneul din buzunar, începu că caute banii și-și plecă capul, cu o mișcare abia vizibilă.

— Da, da, imediat... Poate...

Dar se întoarse și intră grăbit într-un magazin.

„N-o să fugă oare?" se întrebă Roșcin și, privind cu coada ochiului la ușile magazinului, în fața căruia se oprise. Își aduse aminte că acolo era un pasaj unde, în urmă cu două luni, dispăruse un client care păruse foarte onorabil. Se simți cuprins de o teamă firească. „Dar n-a intrat în pasaj, își spuse, totuși, ca să se liniștească. Și nu poate ieși din prăvălie prin pereți".

Deodată, în fața magazinului se stîrni larmă și o mulțime de oameni se adună în fața ușii. Roșcin nu apucă să se atingă de hățuri, să se apropie și să vadă și el despre ce-i vorba, cînd se auzi strigat din mulțime:

— Birjar!

Clipind mirat, se apropie și opri.

— Îl duci la spital! Hei! i se adresă un polițist, trudindu-se să scoată un trup neînsuflețit pe una din ușile magazinului.

Roșcin tresări, înghețată de spaimă și își făcu cruce. În brațele polițistului, cu fața plină de sînge, era clientul lui.

— Aici și-a cumpărat revolverul. E o armurărie, explică portarul unui trecător curios.

— Domnule polițai..., vru să știe, sfios, Roșcin, cine o să-mi dea mie banii... Patru ruble... Să le pierd și pe astea? Dar pînă la spital?

— Dacă mai vorbești mult îți închid eu fleanca, îi răspunse, însă, polițistul și întorcîndu-se spre lumea adunată în jur strigă:

— Circulați! Ce, n-ați mai văzut așa ceva?

Și suindu-se în trăsură cu cadavrul lîngă el, observă, adresîndu-se nu se știe cui:

— Și-a găurit țeasta. Un singur doctor îl mai poate ajuta: cimitirul.

Amețit încă de cele întîmplate, Roșcin trase mașinal hățurile și mormăi încetișor:

— Au să mă oprească și la spital. Am pierdut toată ziua. Sigur, o să le fie milă de boier: cămașa-i mai aproape de piele; nimeni n-o să-mi dea un ban. Putea să mai aștepte cu împușcătura, își mai spuse apoi. Sau, cine știe, poate n-avea destui bani pentru revolver?

Și începu să-și biciuiască, mînios, calul.

1912.

Alexandr Grin

Chinurile creației

EDITORIALE

O nouă colecție

Editura „Progress" din Moscova a inaugurat o nouă colecție, intitulată „Maeștrii traducerii poetice", care va întruni în cadrul ei, operele celor mai buni traducători sovietici de poezie.

Recent au apărut primele patru volume de traduceri, purtînd semnăturile: A. Ahmatova, M. Zenkevici, L. Martînov, D. Samoilov. Cele patru volume includ versurile a peste o sută de poeți din toate colțurile lumii, fiecare cu timbrul său liric original. E interesant să aruncăm o privire asupra modalităților de expresie folosite de traducători pentru a restitui în limba rusă operele aceloraşi poeți.

Din acest punct de vedere, comparația cea mai edificatoare poate fi făcută în cazul traducerilor din lirica poetului polonez Iulian Tuwim, incluse în volumele semnate de A. Ahmatova, L. Martînov și D. Samoilov.

În echivalentul Annei Ahmatova, poemul lui Tuwim „Biblia țigănească" ne introduce în tainele nașterii poeziei. În acest caz, intențiile poetului polonez s-au îmbinat fericit cu acelea ale traducătoarei care, în poezia ei originală, a știut să transmită cu o mare forță expresivă o „taină" identică. Dar dincolo de această coincidență, în traducerea amintită se simte muzicalitatea versurilor, intonația melodică și materialul liric atît de specific poeziei pe care a cultivat-o, timp de mai bine de jumătate de veac, Anna Ahmatova. Simplitatea și transparența versului ahmatovean, cu care poeta se apropia de esența lucrurilor, este prezentă și în traducerea liricei lui Tuwim.

Leonid Martînov este un poet, s-ar putea spune, opus Annei Ahmatova. Muzicalitatea versurilor lui este de natură oratorică. El caută strălucirea cuvîntului unic, în stare să capteze și să declanșeze fulgerător emoția. De aceea, versurile lui Tuwim în traducerea lui Martînov păstrează, mai ales, arta de a mînui cuvîntul, de a-i simți forța, pe care poetul polonez era pe deplin stăpîn.

În sfîrșit, este interesant de urmărit felul în care apare versul lui Tuwim în traducerea lui D. Samoilov. În echivalentul acestuia din urmă răsună, mai ales, torentul de viață, de viață adesea obișnuită, dar impetuoasă, care este, de asemenea o caracteristică a liricei poetului polonez. Iar acest torent de viață este redat cu ajutorul mijloacelor de expresie familiare lui Samoilov.

De altfel, se observă că fiecare dintre cei trei traducători a ales poezii cu o altă dominantă din vasta operă a lui Iulian Tuwim. Tocmai de aceea, pentru că au întreprins o asemenea selecție, ei n-au fost obligați să-și trădeze propriile lor înclinații și au reușit, astfel, să nu trădeze nici valorile poeziei pe care au tradus-o.

Recenziile apărute în presa sovietică cu prilejul inaugurării noii colecții a editurii „Progress" au atras, de asemenea, atenția asupra traducerilor lui M. Zenkevici din lirica lui G. Apollinaire.

MONUMENTELE TRECUTULUI

Un congres neobișnuit

La Moscova a avut loc recent un congres cu o titulatură neobișnuită: Congresul asociației pentru păstrarea monumentelor istorice și de cultură din R.S.F.S.R. După cum se poate constata și din denumirea ei, asociația se ocupă de descoperirea, restaurarea și valorificarea monumentelor istorice și de cultură. Lucrările Asociației sînt sprijinite de un mare număr de activiști voluntari, oameni de artă și de cultură din toate domeniile, precum și de instituțiile de stat și obștești corespunzătoare.

Presa literară, ca și restul publicațiilor sovietice, au participat la o susținută dezbatere prilejuită de lucrările Congresului amintit, iar „Literaturnaia Gazeta" a găzduit recent, în paginile ei, un interesant articol al lui Irakli Andronikov pe această temă.

Autorul intervine în discuție ca un pasionat sprijinitor al Asociației și al sarcinilor ce-i revin. Printre altele, Irakli Andronikov subliniază necesitatea unei propagande susținute în jurul monumentelor istorice și de cultură. El este de părere că oamenii trebuie învățați „să privească monumentele istorice" așa cum sînt învățați să asculte o simfonie sau să înțeleagă o poezie. Iar această educație trebuie să înceapă chiar de pe băncile școlii.

O altă idee avansată de autorul articolului în discuție este aceea referitoare la plasarea adecuată a diferitelor galerii de artă. Astfel, Andronikov consideră că sediul principal al muzeului Tretiakov, oricîte filiale ar avea acesta, trebuie să rămînă în clădirea construită de P. M. Tretiakov, după proiectul lui V. M. Vasnețov, pe strada Lavrușinski.

Ca un literat distins ce este, autorul articolului n-a putut ignora firește nici problema manuscriselor cu caracter istoric și cultural. El a citat exemplul unui colaborator al Casei Pușkin, pe nume Vladimir Ivanovici Malișev care, în cursul unei activități de șaisprezece ani în regiunile de nord ale U.R.S.S., Peciora, Ust-Țilma, Pijma a colecționat peste trei mii cincisute de manuscrise. Un mare număr dintre ele privesc literatura rusă veche și nu fuseseră cunoscute pînă atunci. Irakli Andronikov a amintit, de asemenea, de necesitatea colecționării de documente și cărți rare citind, în acest sens, cazul scrisorilor unor prieteni ai lui Pușkin descoperite de curînd la Nijni-Taghil, cu mărturii și amănunte interesante din viața marelui poet.

În sfîrșit, Irakli Andronikov a recomandat înființarea unor muzee consacrate vieții și activității lui Dostoevski, Blok și alții.

MERIDIANE SOVIETICE

Devin optimist!

Scriitorul finlandez Martti Larni și-a petrecut luna trecută la Soci. La rugămintea unui ziar din localitate el și-a împărtășit, într-o manieră personală, impresiile despre binecunoscuta stațiune de pe țărmul Mării Negre.

Sînt încet din fire. Dacă mă aflu cu prieteni la o petrecere, bunăoară, mă aprind abia cînd ceilalți au început să uite cauza veseliei. Din pricina încetinelii primele mele impresii se nasc, firește, mai tîrziu. Ele mi se conturează limpede cînd alții le-au și uitat. Aflat la Soci de cîteva zile, îmi iau libertatea să vorbesc numai despre primele impresii, impresii care rămîn, însă, întipărite în minte pentru totdeauna. Nu-i pot înțelege pe semenii care, pentru a-și economisi timpul, se îndrăgostesc de la prima vedere.

Am mai fost pe litoralul Mării Negre, dar la Soci mă aflu pentru întîia oară. Sînt entuziasmat de cordialitatea oamenilor. Și dacă aș putea să arunc o privire în sufletul lor aș fi convins, pe cuvînt de onoare, că am trăit aici de cînd mă știu.

Cum a decurs cunoștința mea cu Soci? Vai, în această privință trebuie să le dau funcționarilor de la „Inturist" o veste nu prea plăcută: ei arată străinilor lucruri cunoscute de milenii. Da, da, de milenii!

Cînd m-am plimbat astăzi, de pildă, prin parcul sanatoriului „Rossia" m-am pomenit, deodată, în fața unui anumit copac istoric. Era un smochin, chiar smochinul cu ale cărui frunze, cum spune o veche legendă, Adam și Eva și-au acoperit goliciunea în clipa cînd au fost surprinși în grădina raiului.

Nu pot decît să-i compătimesc pe Adam și Eva că au trebuit să părăsească Soci numai și numai din cauză că făceau băi de soare într-o ținută oarecum neobișnuită! De aceea, țin să mulțumesc rușilor clarvăzători care au recucerit grădina raiului și nu rup frunzele de smochin...

Am venit la Soci pentru a-mi trata o veche boală a coloanei vertebrale pe care, vai!, o cunosc bine de mulți ani. Boala asta m-a învățat să înjur, să mă enervez, să mă vîr în furnicare, să-mi bat joc de tratament, să mă supăr, să devorez depozitele de medicamente din Helsinki și, ceea ce e cumplit, să număr de trei ori pe zi toate vertebrele, de la cele cervicale la coccis și înapoi. Încît am venit la Soci în chip de pesimist care vedea laturile luminoase ale vieții numai la vecini.

Acum, însă, mă transform treptat în optimist și încep să descopăr laturi luminoase și în propria-mi viață. Îmi fac o deosebită plăcere masajele subacvatice, o dată la două zile, acompaniate de cîntecele maseurului. Acesta îmi ciocănește vertebrele ca pe un xilofon și mă răsfață ca pe un copil. Un alt maseur a inventat un procedeu care, de asemenea, are efecte odihnitoare: mă scufundă într-o baie de radon, care mă face absolut inofensiv și iresponsabil. Recomand tuturor soțiilor să-și scufunde soții, o dată pe zi, într-o baie de radon. În felul ăsta ei nu și-ar mai pierde vremea cu plimbări nocturne și ar dormi în pace lîngă nevestele lor. Ce forță supranaturală ascund băile astea de radon! Sînt convins că ele au făcut parte dintre miracolele vieții în rai descrise în vechile stampe.

Și mai sînt încredințat că primele mele impresii nu sînt amăgitoare. După două săptămîni ele vor fi atît de multe încît va trebui să mi le notez. Dar de pe acum mi se pare că trebuie să spun „La revedere!" sau „Rămîi cu bine!" bătrînei mele cunoștințe pe care medicii o numesc „boală cronică". Un lucru mă îngrijorează totuși: dacă voi deveni optimist sută în sută, va trebui să scriu ceva și despre fericirea mea. Să devin, cu alte cuvinte, liric și să scriu un roman de dragoste. Despre tinerețea Soci-ului, de exemplu.

Martti Larni

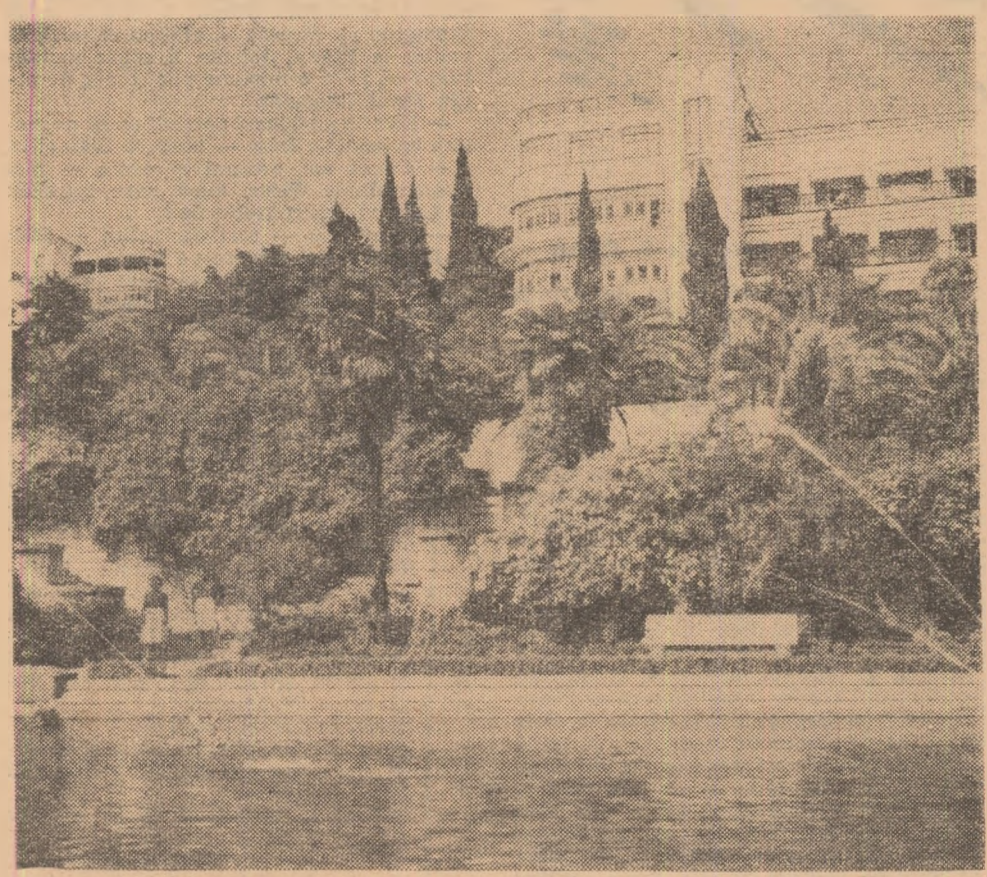

Vedere din Soci

COMERȚ EXTERIOR

Licențe pentru străinătate

„Retopirea sub zgură electroconductoare este un procedeu sovietic foarte recent, mereu perfecționat atît din punct de vedere tehnologic cît și metalurgic și care, sîntem convinși, va cîștiga într-un viitor apropiat poziții solide nu numai în U.R.S.S., ci și în Europa occidentală", — scria recent revista franceză „La métallurgie et la construction mecanique". În același timp, revista anunța că două societăți franceze, „Compagnie des ateliers et forges de la Loire" și „Compagnie electromécanique" au achiziționat, pentru Europa occidentală, o licență pentru instalația destinată acestui procedeu, elaborată de binecunoscutul institut Paton din Kiev.

De altfel, în ultimul timp, Uniunea Sovietică a încheiat cu multe țări acorduri pentru vînzarea de licențe pentru numeroase instalații. Italia și Japonia, de pildă, au cumpărat o licență pentru un „Procedeu și instalație de turnare continuă a oțelului", după care vor fi construite trei asemenea instalații. Au mai fost încheiate acorduri pentru vînderea licențelor „Amestecuri lichide pentru fabricarea formelor și miezurilor" și „Sistem cu impulsuri electrice", firmele cumpărătoare urmînd să colaboreze la organizarea producției cu specialiști sovietici. În Anglia a și început fabricarea mașinilor de numărat foi după o licență sovietică, iar în Suedia producția de aparate pentru sudura electrică.

După cum informează „Lițențintorg", organizația sovietică care se ocupă de vînzarea licențelor, marii parteneri ai U.R.S.S. în această direcție sînt Franța, Japonia și Suedia, urmate de Brazilia, Grecia, Danemarca, Canada, S.U.A. și R.F.G.

PESCUIT

Pescadoarele Murmanskului

Flota atlantică de pescadoare a U.R.S.S. cu baza la Murmansk, care pescuiește anual circa șase milioane de chintale de pește și-a propus, nu de mult, să depășească această cifră și așa impresionantă. În primul rînd prin perfecționarea

Năvodul a fost tras. Urmează sărarea și depozitarea în cale

tehnicii și metodelor de prospectare și prin sporirea numărului navelor afretate pescuitului. Iar în al doilea rînd, ceea ce-i mai important, prin extinderea operațiunilor în noi zone piscicole, dincolo de mările Barenț și Norvegiei. Așa încît dacă actualmente navele de pescuit sovietice acționează și în apele Atlanticului, în apropierea Canadei și Statelor Unite, la aproximativ 80 de mile de New York, în scurtă vreme pescuitul urmează să fie extins și de-a lungul coastelor Americii de Sud, unde apele sînt extrem de bogate în pește. Într-adevăr, dacă în Marea Barenț fiecare aruncare de năvod se soldează cu o tonă, maximum o tonă și jumătate de pește, în Atlantic recolta e mult mai bogată: 15—20 tone!

Problema extinderii zonelor prospectate de pescadoarele sovietice a devenit cu atît mai importantă, cu cît mările exploatate pînă acum sînt mult frecventate și de navele altor țări, printre care Norvegia, Republica Federală Germană, Anglia, Franța etc. Descongestionarea Mării Barenț ar avea drept rezultat reconstituirea faunei descompletate printr-un pescuit prea intensiv.

Așa cum am mai arătat, o altă tendință actuală a flotei sovietice de pescuit din Atlantic este sporirea numărului și tonajului pescadoarelor. Se intenționează, între altele, organizarea unei flote alcătuită în întregime din mari nave de tipul BMRT, adică pescador refrigerator, capabil să rămînă pe mare timp de trei luni fără a trebui să se înapoieze la bază sau să acosteze în vreun port. Pentru moment, deși navele de acest tip nu alcătuiesc decît o cincime din tonajul flotei de la Murmansk, ele furnizează fabricilor de conserve sovietice mai bine de jumătate din cantitatea de pește recepționată! Această rentabilitate este un rezultat al faptului că navele BMRT sînt dotate cu utilaj ultra modern și cu condiții excelente de viață pentru echipaj.

CALITATEA PRODUCȚIEI

Repede și impecabil

La Saratov se întîmplă ceva nou, care merită să rețină atenția.

Constructorii de mașini-unelte și-au spus: calitatea superioară, siguranța în exploatare și durabilitatea mașinilor-unelte sînt premisele unei productivități ridicate în alte ramuri industriale. Iată de ce produsele noastre nu trebuie să mai necesite nici o retușare. În felul acesta cîștigăm timp și facem economii.

Cu ajutorul întregului colectiv au dezvoltat, deci, un sistem de măsuri pentru efectuarea unei munci de calitate, sistem care aduce avantaje societății, întreprinderii și fiecărui muncitor în parte.

Siguranța în exploatare a oricărei mașini este crescută numai dacă toți cei care participă la fabricarea ei fac o muncă superioară. De aceea, „sistemul de calitate" aplicat la Saratov se extinde de la desenele de execuție, care au putere de lege neadmițîndu-se nici o abatere de la parametrii lor, la respectarea strictă a disciplinei tehnologice și pînă la preluarea de către serviciul de control tehnic.

Condițiile de calitate deosebit de severe presupun o calificare superioară, pentru obținerea căreia se recurge pe de o parte la indicațiile maiștrilor și pe de alta la cursurile organizate de „academia" întreprinderii. După absolvirea acestora, muncitorii își demonstrează calificarea la locul de muncă în prezența unor reprezentanți ai serviciului de control tehnic. Dacă au trecut examenul primesc un carnet cu trei taloane. De cîte ori încalcă normele de calitate, adică nu respectă întru totul parametrii din desenul de execuție, pierd cîte un talon. Cel care rămîne fără nici un talon este retrogradat cu o clasă de salarizare și nu poate reveni la situația anterioară decît după ce trece un nou examen.

În schimb, muncitorul care a livrat timp de șase luni piese impecabile primește un premiu de 4—10 la sută din salariul lunar și, în plus, are dreptul să-și facă singur controlul calității, operație pentru care i se încredințează o ștampilă de verificare. „Autocontrolorul" cîștigă 2—5 la sută mai mult dacă-și poate livra produsele de la prima prezentare. Dacă controlul tehnic descoperă un defect, muncitorul primește toate piesele înapoi și nu le poate prezenta din nou decît după ce fișele lor au fost semnate de maistru.

Dar, fiindcă muncitorul nu este singurul răspunzător de calitate ci depinde și de organizare, de baza tehnico-materială etc., sistemul înglobează și personalul administrativ, de asemenea cointeresat material.

În felul acesta, arată presa sovietică, la Uzina de mașini-unelte din Saratov s-a născut un interes general pentru munca de calitate. Succesele fiind continuu popularizate prin grafice și tabele expuse în gazetele de perete, în uzină domnește o adevărată atmosferă de întrecere pentru ieftinirea producției, reducerea timpului de fabricație și îmbunătățirea calității, capacității de funcționare și durabilității produselor.

AGROTEHNICĂ

La poalele Caucazului

Anul acesta, pe marile plantații de ceai din Gruzia recoltarea a început mai devreme ca de obicei. Mașinile „Sakartvelo", proiectate de constructori gruzini, au mărit de cinci ori productivitatea și au redus cu 40 la sută prețul de cost. Două cifre ilustrează elocvent însemnătatea mecanizării acestei munci: în primul an al puterii sovietice Gruzia a produs 550 tone de frunze de ceai, iar în 1965 — 185 000 tone! Combina înlocuiește munca a mii de culegători și, în plus, efectuează concomitent și o sortare a frunzelor, reținînd numai pe cele de calitate.

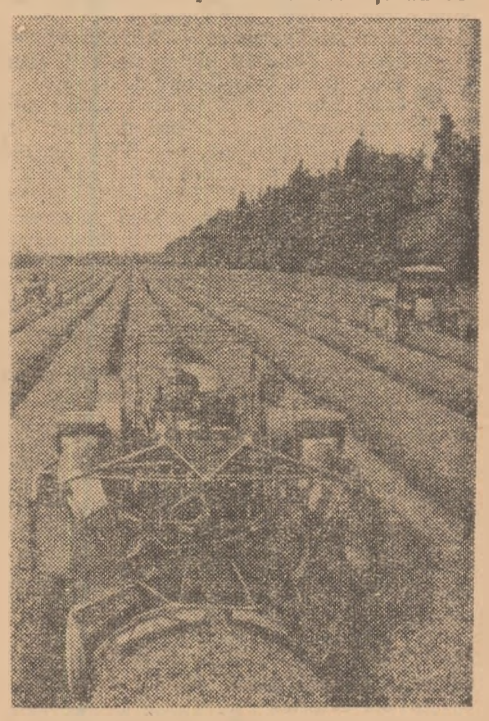

Mașina de cules ceai, la lucru

SCUT ȘI SPADĂ

„Războiul ascuns" în spatele frontului hitlerist (XIX)

reportaj

1941. După alipirea Letoniei la U.R.S.S., Alexandr Belov, alias Johann Weiss, și-a părăsit țara împreună cu majoritatea germanilor și s-a stabilit în Polonia ocupată de hitleriști. Aici începe să acționeze ca agent al serviciului de informații sovietic. Cu timpul izbutește să pătrundă chiar în serviciul de spionaj și înaintează spectaculos pe scara ierarhiei naziste, pînă la gradul de Oberleutnant.

În cele din urmă, Johann Weiss este trecut în serviciul generalului Walter Schellenberg, Brigadeführer SS și comandant al Direcției a VI-a din cadrul S.D.-ului, care se ocupă cu spionajul politic peste hotare.

Weiss avea, e drept, asupra lui acte de protecție. Dar în caz că Gestapoul ar fi manifestat o curiozitate nelalocul ei și ar fi descoperit în mașina lui un călător sau încărcătura, același Himmler ar fi semnat fără să stea o clipă pe gînduri ordinul de execuție, iar Schellenberg ar fi prezentat dovezi indiscutabile că Johann Weiss — Peter Kraus — nu făcuse niciodată parte din cadrele serviciului de spionaj pentru străinătate al Reichului. Fiecare căpetenie nazistă avea peste hotare o puternică agentură care-l ținea la curent cu manevre financiare de culise. Weiss avea una din cele mai grele misiuni: curier pentru transportul valutei

Într-o zi, în timp ce trecea frontiera, observă că era urmărit de agenți ai Gestapoului. Primi lupta și, deși mașina îi fu avariată, izbuti să transporte la locul respectiv prețioasa încărcătură. De aceea fu întrucitva surprins cînd, după ce se înapoie în Bismarkstrasse și gară mașina avariată, în garaj se iscă mare zarvă. Colegii îi cercetau atît de admirativ găurile din capotă de parcă ar fi fost niște decorații și nu mai conteneau cu laudele la adresa lui Weiss. Din comunicatele Gestapoului ei aflaseră că în timp ce trecea frontiera, „un necunoscut trăsese în trei agenți ai Gestapoului, rănind grav pe doi dintre ei iar el fusese, evident, ucis în încăierare".

Schellenberg în persoană

Cîteva zile Weiss nu părăsi vila de pe Bismarkstrasse, dar apoi Gustav îi propuse să meargă împreună la pescuit. În loc să se îndrepte, însă, spre lacuri, mașina o porni spre Smargendorf.

— Ce înseamnă asta? — întrebă Weiss.

— S-a ivit fericitul prilej de a-ți face cunoștință cu un colecționar de seamă.

Coborîră din mașină în fața unui mic restaurant cu firma „Cerbul de aur" și porniră mai departe pe jos. Vila care-i interesa se afla în fundul unei grădini. Înainte de a ajunge în fața casei, Gustav se opri și-i spuse lui Weiss că-l va aștepta pe o bancă. Weiss își continuă drumul însoțit de un servitor, dar și acesta rămase în vestibul, după ce-i spuse în șoaptă:

— Prima ușă la stînga, a doua cameră. Locul dv. este în fotoliul de lîngă fereastră.

Johann intră într-o cameră goală și se așeză în fotoliul ce i se indicase. La un moment dat, în cadrul ușii se ivi un ins de vreo treizeci și cinci de ani, de statură mijlocie, uscăciv. După ce se lăsă să cadă greu într-un fotoliu, își pironi asupra lui Weiss ochii negri, adînciți în orbite. Avea părul negru pieptănat lins, urechi mari, un nas subțire coroiat, obraji căzuți, cearcăne cafenii sub ochi și pielea galbenă, dar nu bronzată, ci așa cum au bolnavii de ficat. Era Walter Schellenberg, care începu să-l cerceteze curios pe Weiss.

— Totuși ești tînăr — îi spuse el grav, la un moment dat.

— Dacă este un cusur, cu timpul am să-l îndrept.

— Și îndrăzneț — adăugă Schellenberg.

— Vă rog să mă iertați, domnule Brigadeführer — rosti Weiss, ridicîndu-se și luînd poziția de drepți.

— Stai jos — îi ordonă Schellenberg — Nu m-am referit la comportarea dumitale aici, față de mine, ci la frontieră.

— Am un exemplu destoinic pe care aș fi vrut să-l urmez — rosti Weiss, privindu-l țintă în ochi pe Schellenberg.

— Și, în plus, mai ești și sincer — răspunse acesta zîmbind. — Nu e prea mult pentru un singur om?

— Pentru un om care vă slujește pe dv — nu, răspunse răspicat Weiss.

La un moment dat, Schellenberg îl privi țintă în ochi și-i spuse:

— Ține minte încă un nume conspirativ: Fred. El va fi folosit numai pentru dispozițiile mele personale —. Apoi îi înmînă un act învelit în coperți de material plastic și-i ordonă:

— Citește.

Actul spunea: „Posesorul, 178 cm înălțime, 72 kg, ochi cenușii. Are dreptul să circule pe toate șoselele Reichului, Franței, Belgiei, Olandei, în zonele interzise, lagăre de concentrare, garnizoanele SS-ului și Wehrmachtului cu orice fel de mașină, în civil sau uniformă militară și cu orice călător (sau călători). Actul este valabil numai cu fotografie".

După care urmau semnăturile: Reichsführer SS (Himmler), conducătorul Gestapoului (Müller), comandantul O.K.W.-ului (Keitel), conducătorul S.D.-ului (Kaltenbrunner).

— Grozav document — rosti Weiss în timp ce-i înapoie lui Schellenberg actul.

Acesta îl aruncă indiferent pe o măsuță, se ridică, îi întinse mîna lui Weiss și-i spuse:

— Sper că dacă o să lucrezi și de acum înainte la fel de conștiincios, vom avea în scurt timp nevoie de fotografia dumitale pentru acest act.

Weiss strînse mîna ce-i fusese întinsă, salută și se îndreptă spre ușă.

...O bună bucată de vreme Johann îndeplini funcția de curier în Elveția sau Suedia. De fiecare dată, înainte de a pleca în misiune, un agent de mare încredere ascundea un pachet în safeul montat în mașină și-l încuia cu cheia. A doua cheie se afla la Gustav, iar a treia o primise Weiss de la profesor, după ce izbutise să ia un mulaj.

Acum pe drum îl așteptau oamenii profesorului. Weiss deschidea safeul, le dădea pachetul din mers după care-și continua drumul. Apoi, într-un anumit punct, aceștia îl ajungeau din urmă și tot din mers îi înapoiau pachetul. Staționările nejustificate ar fi putut stîrni bănuieli: Weiss știa că în mașină fusese instalat un dispozitiv care fixa pe peliculă toate opririle. Mai știa de asemenea ce neajunsuri i-ar fi putut aduce chiar cea mai mică neatenție în tehnica deschiderii pachetului și a extragerii din el a actelor. Dar și oamenii profesorului cunoșteau aceste riscuri. Johann nici nu apuca să-i vadă la față — atît de repede se petrecea totul. Numai o singură dată un om de legătură îl ajunsese din urmă pe Weiss cu motocicleta și-i șoptise că o serie de acte obținute de el și transmise, prin mijlocirea Centrului, guvernului sovietic fuseseră de mare folos.

Weiss nu știa ce fel de documente ducea. Poate fotocopii după documente cu condițiile în care vreuna din căpeteniile Reichului — Hitler, Himmler, Göring, Goebbels sau Ribbentrop — propuneau aliaților încheierea unei păci separate; sau poate memorandumuri în legătură cu componența unui viitor guvern, transmise aliaților de către grupuri germane opuse lui Hitler.

Johann știa că fiecare din mărimile Reichului purta tratative pe cont propriu (la fel procedau, de altfel, și grupurile din opoziție). Și cu toții se urmăreau între ei. Iar pentru a afla prețul pe care o grupare adversă îl oferea aliaților pentru capitulare erau gata să răpească, să tortureze, să ucidă orice ins care, chiar dacă nu participa direct la tîrgul respectiv, era curier sau om de legătură.

Desen de S. Prusov

Doi curieri fuseseră prinși de agenții Gestapoului: unul cînd trecuse frontiera spre Elveția, celălalt spre Suedia. Documentele pe care le transportau ajunseră în mîna lui Himmler. Dar curierii nu fuseseră executați ci numai condamnați ca speculanți pentru transport ilegal de valută. De unde Weiss trăsese concluzia că Heinrich Himmler cunoștea activitatea unora dintre grupările de opoziție, dar din anumite motive nu socotea necesar să-i pună capăt.

Weiss nu știa că printre pachetele cu documente pe care le dăduse omului său de legătură, spre a le fotografia, se aflase și stenograma unei discuții dintre un agent german și Allan Dulles în legătură cu eventualul conducător al unui nou guvern german. În schimb, aflase că Obergruppenführerul Müller, conducătorul serviciului secret al Gestapoului, care dorea să ia locul Reichsführerului arestase un agent care transporta o scrisoare a lui Himmler către Dulles. Mai mult. Müller comunicase lui Hitler conținutul depeșii. Cu toate acestea, Himmler izbutise să iasă basma curată. Dar de atunci Müller și Himmler, se urau de moarte. Și, de aceea, Müller urmărea orice curier personal al lui Schellenberg întrucît acesta, din ordinul lui Himmler, care avea o deosebită încredere în el, purta tratative secrete în numele lui.

Într-o bună zi, Johann primi ordin să plece la Berna. Gustav îi arătă o fotografie și-i spuse:

— Vei fi în întregime la dispoziția acestui ins. Ești răspunzător pentru siguranța lui. Să bagi de seamă dacă e urmărit și să-i înlături prin orice mijloace pe urmăritori, indiferent cine ar fi. S-ar putea să fie chiar un grup întreg. Mă bizui, însă, pe curajul dumitale — rosti ferm Gustav — Dacă vei izbuti să rămîi în viață, să nu te temi pentru soarta dumitale. Chiar dacă un tribunal elvețian te-ar condamna la moarte pentru crimă, nu ne va fi prea greu să te eliberăm. Și încă ceva: nu-i de loc exclus ca aceia care l-ar putea urmări pe individul ce ți-a fost încredințat să fi primit aceleași dispoziții în ce te privește pe dumneata.

În zori, Weiss ajunse, cu un avion de transport, la Zürich. În aceeași zi luă expresul spre Berna și se instală la un hotel. Avea un pașaport olandez și acte care atestau că era emigrant politic german. Dar nici portarul, nici poliția elvețiană nu-i cerură să se legitimeze. Închirie un „Fiat", tip sport, cu două locuri, și porni prin oraș. Curînd îl zări pe cel pe care trebuia să-l păzească. Omul admira vechea primărie din Berna, construită în secolul al XIV-lea.

Era un bărbat în vîrstă, cu o figură aristocratică. Vorbea curent franțuzește cu însoțitoarea lui, încît putea fi luat drept francez. În fotografia pe care i-o arătase Gustav, bătrînul avea o mustăcioară îngustă á la Hitler, dar acum îi atîrnau deasupra gurii niște mustăți lungi, răsucite, ca pe vremea Kaiserului. După înfrîngerea de la Stalingrad, mulți berlinezi vîrstnici începuseră să-și lase mustața după moda din timpul monarhiei. Era prințul Hohenlohe, împuternicitul Führerului pentru tratativele cu Dulles. Johann își dădu seama abia mai tîrziu că, de fapt bătrînul nu era amenințat de nici o primejdie la Berna. Dar prezența lui Weiss în capitala Elveției fusese necesară lui Himmler și Schellenberg spre a-i da a înțelege prințului că ei cunoșteau scopul vizitei lui la Berna și de aceea ordonaseră agentului lor să joace rolul de păzitor al domniei sale.

Reîntîlnire cu Steinglitz

Seara, Weiss intră într-o cafenea de lîngă legația americană, unde-l întîlni pe maiorul Steinglitz. Știind că pînă la urmă Steinglitz va încerca să afle cu ce misiune venise la Berna, Johann îi spuse nemulțumit că avea o misiune plicticoasă de ordin strict financiar.

— Elveția nu-i locul potrivit ca să ne plasăm bancnotele false — observă Steinglitz.

— Ce să fac, ordinul e ordin — răspunse mîhnit Weiss, după care întrebă: — Cum vă merg treburile?

— Cum vezi — rosti Steinglitz — Stau la fereastră și-i privesc pe trecători.

— Pe cei care vizitează legația americană — observă zîmbind Weiss.

— După cum văd, acum faci spionaj politic?

— Pentru ca lucrurile să fie limpezi — rosti categoric Weiss — știam că o să vă întîlnesc aici. Am fost informat despre misiunea dumneavoastră, care nu coincide cu a mea. Dumneavoastră sînteți omul lui Canaris, iar eu al lui Himmler. Ținînd seama de vechile relații bune dintre noi, socotesc de datoria mea să vă propun neutralitate.

— Neutralitate? — se minună Steinglitz — Ce drăgut din partea dumitale!

— Asta e de-ajuns pentru ca oamenii noștri să nu vă ucidă întîmplător — răspunse grav Weiss — E timpul ca agenții Abwehrului să înceteze să-și mai vîre nasul unde nu le fierbe oala.

Steinglitz se schimbă la față.

— Înseamnă că Himmler nu mi-a iertat povestea aceea din Anglia...— observă el amărît.

— Evident — încuviință Weiss — Dar

V. Kojevnikov

Continuare în pag. 11-a

FESTIVALURI

Lauda nopţilor albe

Nopţile albe sînt, fără îndoială, unul dintre cele mai mari miracole ale naturii. Imaginaţi-vă o zi care nu se mai sfîrşeşte. Doar de la o anumită oră coboară un abur uşor şi transparent, care estompează lumina diurnă cu dulcele clar-obscur al amurgului. Iar amurgul ţine şi ţine, pînă cînd geana orizontului se înroşeşte a dimineaţă. Trecerea este aproape insesizabilă din pricina micii diferenţe de intensitate luminoasă şi doar explozia solară marchează tranşant sfîrşitul miracolului şi începutul normal al zilei.

Fenomenul nopţilor albe, a cărui poezie îşi află explicaţia ştiinţifică în insuficienta coborîre a Soarelui sub orizont, într-o zonă cuprinsă între paralela 60 şi Cercul polar, şi-a legat foarte strîns numele cu acela al Leningradului. Celebra frumuseţe a marelui oraş îi este în bună măsură tributară. Oamenii de frunte ai Leningradului au creat un cult al nopţilor fără întuneric, cult întreţinut cu grijă în timp. Printre slujitorii lui îi putem pomeni pe Fiodor Dostoevski, Ivan Piriev, Vera Panova...

Baletul leningrădean în împărăţia fîntînilor — Petrodvoreţ

În legătură cu nopţile albe s-au născut, nu se ştie cînd, anumite tradiţii respectate cu sfinţenie. De pildă, pasionaţii pescuitului se adună pe malurile Nevei, îşi cufundă undiţele în apă şi aşteaptă răbdători ceasuri de-a rîndul. Nu-şi fac prea mari iluzii cu recolta finală. Dar între 11 iunie şi 2 iulie, cît ţin nopţile albe la Leningrad, pescuitul nu este un scop în sine, ci mai curînd un semn de biruinţă asupra întunericului, care timp de trei săptămîni este neputincios. În genere, cu riscul unei odihne neîmplinite, oamenii trăiesc frenetic cele cîteva ceasuri care prelungesc ziua: pictorii îşi scot şevaletele în stradă, străduindu-se să prindă pe pînză culorile transparente şi schimbătoare ale nopţii, îndrăgostiţii împînzesc cheiul de granit al Nevei.

Tot de nopţile albe este legată şi tradiţia balurilor de absolvire a şcolii. Această tradiţie cere ca oricît de departe s-ar afla şcoala de Neva, dansul să continue pe malurile rîului. În decorul fantastic perechile se rotesc uşoare într-o învolburare albă, aeriană.

Dar lauda nopţilor albe ar fi incompletă fără festivalul artistic care poartă numele poeticului fenomen. El se desfăşoară an de an spre sfîrşitul lunii iunie şi a reunit şi anul acesta mii de oaspeţi sovietici şi străini, în faţa cărora arta Leningradului s-a prezentat cu tot ce are ea mai bun. Evgheni Mravinski, Natalia Dudinskaia, Alla Osipenko, Alla Sizova, Konstantin Sergheev şi multe, multe alte nume celebre din muzică şi balet au oferit neuitate bucurii exigenţilor spectatori. Pe scene şi în sălile de concerte s-a prezentat tot ce e mai bun în repertoriu. Mai ales în repertoriul Şostakovici. Fiindcă anul acesta, festivalul „Nopţi albe" a fost închinat creaţiei renumitului compozitor.

Festivalul a stîrnit un interes uriaş. Cîteva firme vest-europene vor turna filme documentare inspirate de marea sărbătoare a artei din Leningrad.

I. Cristea

TEATRU

Graţiat sub ştreang

Sub acest titlu, revista noastră a publicat la începutul anului 1965 o povestire documentară a scriitorului sovietic Lev Şeinin. Bazîndu-se pe fapte reale, petrecute în perioada zbuciumată a instaurării puterii sovietice — Şeinin este de profesie judecător şi a cunoscut multe cazuri interesante consemnate în arhivele tribunalelor — el reconstituie împrejurările dramatice prin care a trecut inginerul Nikolai Loghinov. Director al unei mari întreprinderi din Asia Centrală, unanim iubit şi respectat, el a trăit o viaţă de muncă lungă şi cinstită, care i-a adus o reputaţie excelentă. Dar există în biografia lui un amănunt pe care ani de zile l-a ascuns faţă de toţi, pentru faptul că nu-l putea explica. În 1918, în oraşul Zarecensk din Ural a fost condamnat la moarte prin spînzurătoare împreună cu alţi şase comunişti, membri ai organizaţiei revoluţionare locale. Dar în ultimul minut a fost graţiat sub ştreang, pe baza unei cereri al cărei text îl punea fără echivoc pe Loghinov într-o lumină de trădător al cauzei bolşevice.

După patruzeci de ani, un fost martor ocular la scena penibilă a graţierii lui Loghinov îl descoperă pe acesta printre candidaţii în alegerile pentru Sovietul Suprem şi vechea întîmplare, tulbure şi dureroasă, iese la iveală. Trebuie stabilit adevărul.

Se deschide o lungă şi complicată anchetă judiciară, condusă de tînărul procuror Karghin, plin de tact şi omenie. Afacerea e încurcată. Puţinii martori de atunci afirmă într-un glas că toţi l-au considerat pe Loghinov un provocator. S-au găsit şi documente care confirmă că graţierea i-a fost acordată pentru trădarea organizaţiei bolşevice. Cursul strict al cercetărilor dovedeşte totuşi pînă la urmă că Loghinov e nevinovat.

Acest material palpitant, dramatizat sub titlul „Acuzaţie gravă", a găsit în persoana regizorului Boris Livanov, de la Teatrul M.H.A.T., un tălmăcitor foarte atent. Spectacolul are la bază concepţia că omul e măsura tuturor lucrurilor, că nu trebuie cruţat nici un efort pentru descoperirea adevărului.

În rolul lui Loghinov a fost distribuit actorul Boris Smirnov, şi această alegere avea ca scop să sugereze de la început nevinovăţia eroului. Actorul îşi construieşte jocul pe această idee. El accentuează teama, emoţia eroului că ar putea să nu fie crezut, că ar putea fi rupt pentru totdeauna de munca lui, de cauza pe care o slujeşte. Urmarea e că tensiunea spectacolului creşte, pentru că, în definitiv, numai o întîmplare îl ajută pe inimosul şi perseverentul Karghin să stabilească nevinovăţia lui Loghinov.

„Acuzaţie gravă" reuneşte un ansamblu strălucit. A. Gheorghievskaia, Alla Tarasova, Alexei Gribov, M. Prudkin, S. Blinnikov, A. Jilţov, T. Lennikova, E. Hanaeva, M. Bolduman fac din personajele respective figuri de o mare vitalitate.

Alături de aceşti consacraţi ai scenei, tînărul N. Penkov se remarcă în rolul lui Karghin, întruchipare a legii, a imparţialităţii şi a dreptăţii.

CINEMA

Bulevardul simbol

Există la Moscova un bulevard, Cistie prudi, care este unul din locurile favorite de întîlnire ale tineretului moscovit. Sub castanii lui impozanţi înfloresc visuri şi gînduri de viitor, iubiri curate, prietenii durabile.

Această semnificaţie plină de poezie, născută nu se ştie exact cînd, a avut ecou în sufletele sensibile ale artiştilor. Mai întîi prozatorul Iuri Naghibin a făcut din bulevardul Cistie prudi eroul unei povestiri. Apoi, poeta Bella Ahmadulina a folosit motivele nuvelei pentru un scenariu de film pe care l-a impregnat cu multă poezie — la propriu — textul în proză alternînd mereu cu versuri. După care, tînărul regizor Alexei Saharov, absolvent al Institutului de cinematografie, autorul scenariului şi regiei filmului „Colegii" — debutul său —, a turnat filmul „Cistie prudi".

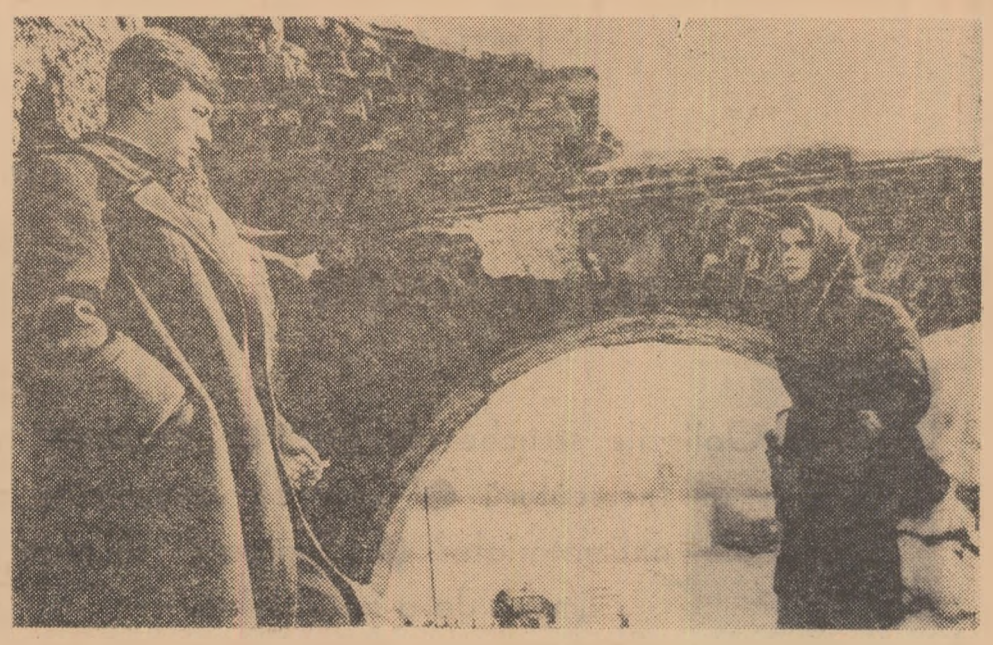

Scenă din filmul „Cistie prudi"

În decorul solemn şi familiar, totodată, al bulevardului evoluează patru eroi, patru prieteni nedespărţiţi: Serghei, Jenea, Nina şi Oska. Sînt foarte tineri, abia au terminat şcoala şi plimbîndu-se sub coroanele compacte ale copacilor visează, discută despre viitor. Şi încearcă să-şi închipuie cum vor arăta ei înşişi după douăzeci de ani, cînd îşi fixează o întîlnire, acolo, pe bulevard, „orice s-ar întîmpla". Dar în viaţa lor năvăleşte războiul...

Cistie prudî rămîne în urmă ca un simbol, ca o amintire luminoasă. Viitorul lor e departe de cel pe care-l visaseră de atîtea ori sub copacii falnici. Timida Jenea devine o aviatoare curajoasă şi moare pe front, ca şi inimosul Oska. Nici destinul lui Serghei nu e mai uşor. Rănit pe front el trebuie să suporte totodată durerea despărţirii de soţia lui, prima lui iubire adevărată şi nefericită, care îl părăseşte.

Cei patru prieteni nu se vor mai întîlni niciodată. Dar vieţile lor scurte n-au fost trăite zadarnic. Bulevardul Cistie prudî este astfel nu numai un simplu loc de întîlnire. El devine un simbol al curăţeniei şi altitudinii morale a tineretului pus în faţa unui examen capital, al idealurilor lui.

În rolul celor patru eroi regizorul i-a distribuit pe actorii Alexandr Zbruev (Serghei), Larisa Gladunko (Jenea), Evghenia Filonova (Nina) şi Vladimir Evstafiev (Oska). Alte două roluri, de mai mică întindere, sînt deţinute de două actriţe cunoscute: Tamara Siomina şi Svetlana Svetlicinaia.

● *Binecunoscutul cîntec „Serile în împrejurimile Moscovei" de Vasili Soloviov-Sedoi a devenit un element important al filmului „Tovarăşe cîntec", închinat creaţiei compozitorului. Produs la studioul din Odesa, filmul este compus din trei schiţe reunite de o temă muzicală. Scenariul aparţine poetului Evgheni Dolmatovski, iar regia triumviratului Valentin Kazaciov, Vasili Levin şi Iuri Romanovski.*

● *Apreciatul regizor Ivan Piriev a anunţat că pregăteşte un film despre Sofia Perovskaia, una dintre primele femei revoluţionare din Rusia. Scenariul este scris de Evgheni Gabrilovici. În perspectivă, Piriev intenţionează să ecranizeze amplul poem „Suflete moarte" de Gogol.*

„Acţiunea Zimbrul"

Filmul „Acţiunea Zimbrul" se bazează integral pe fapte autentice. Dar ele au un caracter atît de senzaţional încît par mai degrabă rodul unei fantezii ingenioase decît o experienţă reală.

Intuind acest pericol şi voindu-şi filmul un omagiu adus curajoşilor luptători sovietici de pe „frontul invizibil" al celui de-al doilea război mondial, regizorul Vladimir Cebotariov a fost preocupat în permanenţă să facă incredibilul credibil, să nu părăsească nici o clipă domeniul verosimilului şi al posibilului. De aceea el s-a apropiat de mijloacele documentarului, — foloseşte chiar cadre din jurnalele de actualităţi ale timpului refilmate pentru ecran lat —, înlăturînd orice fals romantism, utilizînd un limbaj realist şi sobru, evitînd cu grijă tonul exaltat. Întîmplările, înlănţuite într-o manieră simplă şi austeră, sînt narate în fraze care alternează perioadele ample cu propoziţiile precipitate, creînd astfel, pe lîngă ritmul alegru, şi un sentiment necesar de calm şi siguranţă.

Acest sentiment este sugerat în special de figura eroului principal, Valeri. Acesta este un personaj colectiv, reprezentînd o sinteză a biografiilor autentice a doi agenţi ai serviciului de informaţii sovietic.

Sub multiple identităţi, Valeri a dat mult de furcă Gestapoului, furnizînd patriei sale informaţii preţioase. În film el acţionează ca bucătar belgian, ipostază în care urmăreşte să procure planul unui mare atac al trupelor germane, cifrat sub numele de „Acţiunea Zimbrul". Încercarea, extrem de periculoasă şi de riscantă, îi reuşeşte. Microfilmul făcut după planul operaţiei ajunge la destinaţie, dar Valeri cade în mîinile Gestapoului condus de un ofiţer inteligent şi lipsit de scrupule, un spion german foarte apreciat de superiorii săi: Bruno von Gottburg.

Din acest moment asistăm la o impresionantă desfăşurare de forţe — forţa inteligenţei, a curajului, a eroismului, a solidarităţii — care converg pentru salvarea lui Valeri. Acesta nu încearcă să-şi dovedească nevinovăţia — probele sînt prea evidente — ci să cîştige o bătălie care pare de la început sortită eşecului. Şi o cîştigă — prin logica-i impecabilă, printr-o stăpînire de sine şi o pregătire admirabile. Victoria lui este cu atît mai preţioasă cu cît e dobîndită asupra unui adversar redutabil. Dar Valeri ştie ce înseamnă carierismul hitlerist, ştie că pentru acesta propriile interese stau mai presus decît cele ale patriei şi mizează totul pe această carte. Căci, pe Bruno von Gottburg eşecul „Acţiunii Zimbrul" nu-l doare în onoarea lui de ofiţer german. Pe el îl alarmează eşecul lui ca spion, eşec care i-ar primejdui cariera şi pe acesta vrea să-l ascundă cu orice preţ. Iar acest preţ va fi eliberarea lui Valeri.

Pentru salvarea lui Valeri acţionează şi un detaşament temerar de partizani, al căror prototip au fost Eroul Uniunii Sovietice Prudnikov şi oamenii săi, deveniţi legendari în timpul războiului prin loviturile lor îndrăzneţe, prin bărbăţia şi ingeniozitatea cu care au scăpat întotdeauna de urmărirea germană, de parcă erau unşi cu toate alifiile.

Partizanii reprezintă în film curajul, credinţa faţă de datorie şi de popor, abnegaţia, patriotismul fierbinte, subliniind astfel şi mai mult cinismul, egoismul, venalitatea, laşitatea şi carierismul presărat cu crime ale invadatorilor.

Această înfruntare de atitudini radical diferite face ca filmul, „poliţist" prin factura lui, să nu părăsească nici o clipă terenul dramei psihologice.

Iulia Scutaru

— Nu m-aş mai mărita cu un pictor naturalist, să mă tai!...

(Din „Krokodil")

arta

FIZICĂ

Universul privește în oglindă

● Oglinzile strîmbe ale fizicii ● „Gemenii" ne pun în încurcătură ● Cum să comunicăm cu ființele antimateriale? ● „Suprema" simetrie și timpul de-a-ndăratelea.

Două bile de biliard se ciocnesc și, respingîndu-se, se depărtează în sensuri diferite. Dacă am urmări reflectarea acestui proces în oglindă, am vedea, firește, că bilele, care în realitate se depărtează, se rostogolesc spre noi. Imaginea e deci diferită de cea reală. Important pentru cele ce urmează e, însă, faptul că putem oricînd realiza procesul văzut în oglindă. N-avem decît să facem bilele să vină spre noi și imaginea lor în oglindă le va arăta depărtîndu-se.

Această posibilitate se extinde însă oare asupra tuturor fenomenelor din natură? Un răspuns afirmativ ar însemna că tot ceea ce vedem în oglindă trebuie să se petreacă întocmai cum s-a petrecut în realitate, că orice obiect, orice fenomen poate fi realizat așa cum îl vedem în oglindă. Dar cu aceasta pășim într-o fortăreață asaltată cu îndîrjire, dar încă necucerită, de oamenii de știință, numită simetria oglindirii legilor fizice.

De la bun început se impune o precizare: acest gen de simetrie nu-i obligatoriu pentru toate legile fizice, deși o seamă de legi și de fenomene izvorîte din ele îi se supun: legile mecanicii lui Newton, ale electricității, magnetismului, gravitației, în sfîrșit, ale mecanicii cuantice.

Și totuși, ce-i determină pe fizicieni să afirme că lumea nu e perfect simetrică?

Nu vom descrie complicata instalație care a permis o concluzie atît de neașteptată. E de ajuns să spunem că un izotop radioactiv al cobaltului a fost așezat în interiorul unui conductor electric în așa fel încît să emită același număr de electroni de ambele fețe (în sus și în jos) ale planului conductorului. Dar electronii s-au comportat ciudat: zburau de predilecție în sus cînd curentul electric circula de la dreapta la stînga și în jos cînd curentul circula în sens invers. Închipuiți-vă imaginea în oglindă a acestui fenomen: sensul curentului de la dreapta la stînga (cînd în realitate, am văzut, electronii zboară în sus) apare inversat, de la stînga la dreapta. Electronii ar trebui deci să zboare în jos. Or, ei zboară tot în sus! Imaginea din oglindă a fenomenului vine în contradicție cu fenomenul.

Cineva s-ar putea întreba, poate, dacă trebuie să ne emoționăm în fața acestei neobișnuite comportări a electronilor? Categoric, da! De altminteri, descoperirea a făcut senzație iar autorii ei, fizicienii Lee și Yang, au primit Premiul Nobel. Una din consecințele descoperirii e că noțiunile de „drept și stîng" capătă un sens absolut. Putem defini, de exemplu, șurubul cu filet dreapta ca pe un corp ce se mișcă în direcția electronilor din experiența descrisă mai sus; în principiu avem, deci, posibilitatea să comunicăm unei ființe din alte lumi ceea ce numim noi dreapta. Dacă n-ar exista asimetria imaginii în oglindă, am fi lipsiți de această posibilitate. Căci oricărui șurub cu filet dreapta îi corespunde, în oglindă, un „geamăn" cu filet stînga. De aceea, neputînd arăta obiectul despre care vorbim n-am reușit să explicăm dacă e vorba de filet dreapta sau stînga.

Viața organică de pe Pămînt ne oferă destule exemple de „drept" și „stîng". Inima, de exemplu, e în partea stîngă a cavității toracice, împrejurare determinată, probabil, de o anumită întîmplare survenită în procesul apariției vieții. Se prea poate, însă, că undeva în Univers viața — dacă există — a luat naștere în mod diferit și noțiunea de „stînga" legată de amplasarea inimii nu explică nimic.

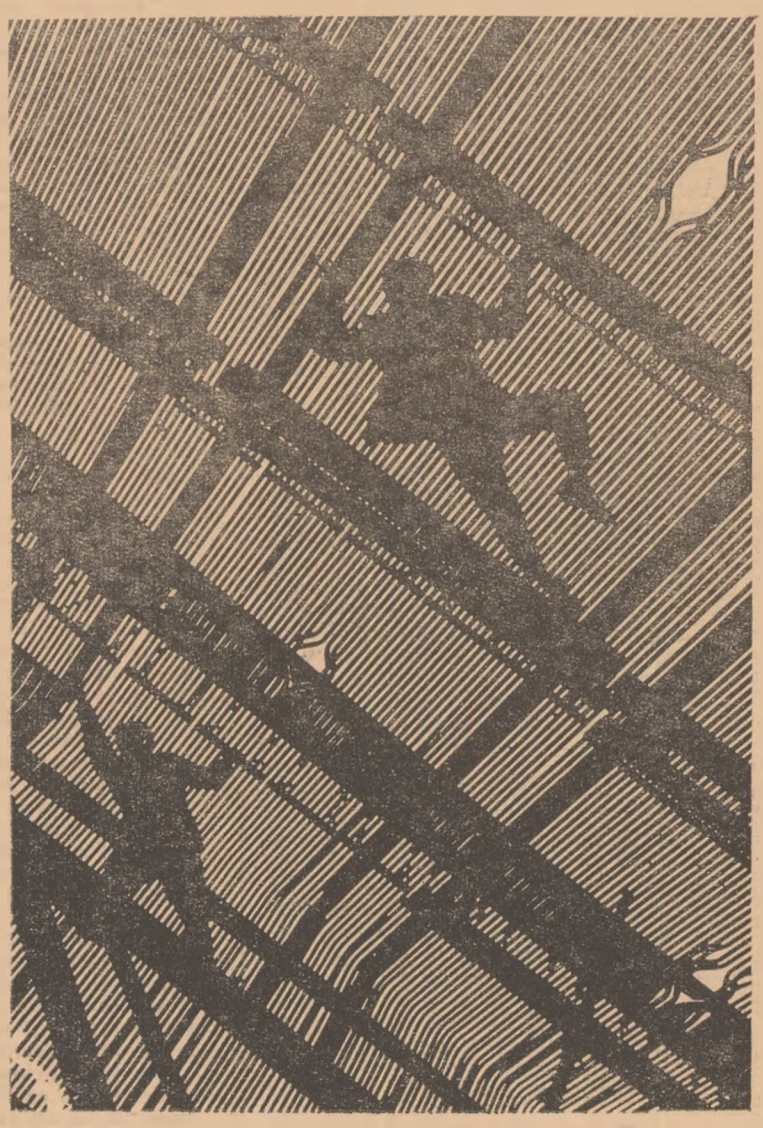

Simetrie... combinată (Așa cum a văzut-o fotograful A. Goriacev)

Au trecut mai mulți ani de la descoperirea lui Lee și Yang și, în 1957, aceeași savanți, în același timp cu fizicianul sovietic L. Landau, au emis ipoteza că imaginea în oglindă a experienței cu electroni corespunde, totuși, într-un anume sens, mișcării în natură. Dacă experiența s-ar efectua cu antimaterie, au presupus ei, direcția emisiei de pozitroni ar forma imaginea în oglindă a experienței cu materia (fenomenul a fost numit **simetrie combinată**). În cazul acesta, însă lucrurile se complică. Cum să explicăm unei ființe din altă lume ce este un șurub cu filet dreapta dacă nu știm din ce materie e creată această ființă? Dacă e din antimaterie ne va înțelege pe dos.

Dar cercetările oamenilor de știință nu s-au oprit aici. În vara anului 1964, în timpul unor experiențe cu acceleratorul din Berkeley s-a constatat că simetria combinată nu e nici ea universală în natură. Putem atunci presupune că există în Univers o simetrie, să zicem, mai generală, mai cuprinzătoare decît cea combinată? Fizicienii sînt înclinați să răspundă afirmativ, cu condiția ca să admitem nu numai posibilitatea înlocuirii unei particule cu o antiparticulă, ci și schimbarea direcției timpului. Cu alte cuvinte, orice proces urmărit în oglindă poate fi, în principiu, realizat cu antimaterie dacă privim acest proces îndărăt în timp, ca și cînd l-am filma și am desfășura apoi pelicula în sens invers, de la sfîrșit la început. Deocamdată, însă, aceasta e o preocupare a scriitorilor de romane științifico-fantastice și nu a oamenilor de știință.

Pînă în momentul de față nu sînt bine cunoscute nici forțele care produc abateri de la simetria combinată. Nu-i exclus ca ele să ofere cercetătorilor surprize încă nebănuite. Pînă atunci ne mulțumim cu constatarea că în natură există o asimetrie între „drept" și „stîng" și că unele procese reale cu simetrie dreaptă, de exemplu, sînt posibile, pe cîtă vreme aceleași procese cu simetrie stîngă, nu sînt posibile, fie că e vorba de materie sau de antimaterie. Cum s-a născut această asimetrie? Este ea legată de obîrșia Universului? Aceste întrebări rămîn, deocamdată, și ele fără răspuns.

ELECTRICITATE

Perpetuum mobile

Intr-un conductor, electronii nu circulă chiar în voia lor. Căci oricît de perfectă ar părea o sîrmă de cupru, spre exemplu, ea posedă totuși defecte la nivel submicroscopic. În condiții normale, electronii se lovesc de aceste imperfecțiuni, pierzîndu-și astfel o parte din energie — răspîndită sub formă de căldură — și reducîndu-și viteza. Dacă nu dispun de o sursă de forță, nu au de unde recupera energia pierdută și curentul din conductor dispare.

În mod paradoxal, această piedică ridicată de defecte și care se numește rezistență, dispare dacă metalul este răcit aproape de zero absolut. Se pare că în aceste împrejurări electronii se adună doi cîte doi și astfel au suficientă energie pentru a învinge imperfecțiunile pe care le depășesc în mare viteză.

Dacă firul de metal astfel răcit — devenit supraconductor — este fasonat într-un inel, înaintarea neîntreruptă a electronilor ia o formă atît de îndrăzneață, încît pare neverosimilă. În experiența întreprinsă, un curent electric a fost indus în inel pentru scurt timp, după care s-a întrerupt alimentarea. Controlul efectuat un an mai tîrziu a arătat nu numai că perechile de electroni continuau să alerge nestingherite, ci și că curentul nu se redusese în măsură apreciabilă. Desigur, un an nu este o veșnicie, dar există motive să se creadă că electronii și-ar putea continua cursa cît timp temperatura inelului ar fi menținută la punctul de trecere de la rezistență la dispariția ei. Cu alte cuvinte că s-ar fi născut mult rîvnitul perpetuum mobile.

Din punct de vedere practic această depozitare a curentului, gata oricînd de a fi derivat, își găsește o seamă de utilizări, cum ar fi încărcarea tuburilor de laser sau prelucrarea „explozivă" a metalelor. Cercetătorii s-au lovit însă de o greutate în momentul în care au recurs, în locul inelului, la bobine mari pentru a dispune de cantități mai importante de electricitate: circulînd în bobină curentul dădea naștere unui cîmp magnetic care, în momentul cînd depășea o anumită intensitate, anihila supraconductivitatea. Abia descoperirea unui aliaj care își păstrează această calitate și în prezența cîmpurilor magnetice puternice, de peste 100 000 gauss, a permis să se iasă din impas.

Interesantă și cu mari perspective de viitor este însă proprietatea supraconductorilor de a rămîne complet indiferenți la cîmpurile magnetice mai slabe, ale căror linii de forță sînt deviate de metal și adoptă o traiectorie paralelă cu suprafața acestuia. Cîmpul de forță deviat devine un fel de pernă și magnetul pare că plutește peste supraconductor. Astfel se ivește posibilitatea de a „fasona" un cîmp magnetic după forma care se dă metalului, ceea ce va permite să se creeze lentile magnetice pentru microscoapele electronice. Cîmpurile magnetice dirijate vor putea servi și la reglarea parcursului fasciculelor de mare energie din acceleratoarele uriașe de particule.

Dînd frîu liber imaginației să ne întrebăm ce s-ar întîmpla dacă șoselele ar fi acoperite cu un material supraconductor și vehiculele ar fi înzestrate cu magneți puternici pe fața lor inferioară. Conform fenomenului descris mai sus vehiculele ar plana deasupra șoselei și în lipsa fricțiunii nu ar mai avea nevoie decît de un foarte mic impuls ca să avanseze. Pentru aceasta este însă nevoie să se descopere un material ieftin, care să fie supraconductor la temperatura mediului înconjurător. Specialiștii sînt de părere că nici un metal sau aliaj nu va îndeplini vreodată aceste condiții, dar știu că teoretic e posibil să se creeze un supraconductor din molecule organice mari. Deocamdată acest material este un vis al chimiștilor, însă distanța dintre vis și realitate se scurtează mereu.

BOTANICĂ

Tropicele la Denau

Sucul de rodii era socotit de mii de ani un mijloc miraculos de tratament în diferite boli. Homer amintește de el, marele Avicenna îl recomanda cu insistență. Milenii de-a rîndul a fost folosit în tratarea unor boli de inimă, de stomac, a malariei. Astăzi, sucul de rodii este utilizat cu succes atît în medicina științifică și populară, cît și în industrie.

Se știe că rodiul este un arbore tropical foarte gingaș, mare iubitor de soare și crește în țările cu climă subtropicală. Cum se explică atunci că în R.S.S. Uzbekă el suportă și o climă mai aspră, ba chiar geruri de — 17-18 grade? Răspunsul nu e greu de dat: este vorba de o specie nouă caracterizată, de altfel, nu numai prin rezistența la temperaturi joase. Fructul rodiului aclimatizat în Uzbekistan este și foarte plăcut la gust, dulceag și suculent. Sucul reprezintă, de altminteri, circa 70 la sută din greutatea fructului.

Obișnuirea rodiului și a altor plante iubitoare de căldură cu gerul este rodul muncii cercetătorilor de la Stațiunea experimentală pentru culturi tropicale de la Denau (în sudul Uzbekistanului). Stațiunea a trimis, de pildă, pînă acum colhozurilor și sovhozurilor din republică mii de puieți de rodiu. Dar printre plantele tropicale și subtropicale strămutate de cercetătorii uzbeci în condiții de climă neobișnuite se numără și chiparosul, curmalul, dafinul etc. în total circa 400 de specii de plante. În piețele din orașele și satele Uzbekistanului colhoznicii vînd acum curent smochine, fruct care, la rîndul lui, are unele proprietăți curative. Localnicii îl folosesc pentru combaterea anemiei și hipertensiunii. Pînă nu de mult în R.S.S. Uzbekă erau cunoscute numai două specii locale de smochin: „galben uzbek" și „negru de Karși". Acum, însă, rezultatele cercetărilor asidui ale colaboratorilor stațiunii se concretizează în 40 de specii de smochin.

Despre curmal se spune în Uzbekistan că într-o vreme ar fi fost adus de peste mări și țări, dar neputînd suporta clima locală ar fi dispărut în scurt timp. Totuși, un pomicultor din Samarkand a izbutit să salveze trei arbori. Fructele dulci și parfumate se plăteau cu aur. Cît de departe în timp ne par, într-adevăr, toate acestea acum, cînd specialiștii nu se mai mulțumesc cu cele 800 de specii de curmal rezistente la ger, ci caută să dobîndească rezultate și mai bune. Ei au obținut astfel așa numitul curmal răsăritean, care suportă bine clima tuturor regiunilor Uzbekistanului. Fructul acestui curmal este cu atît mai prețuit, cu cît este și un foarte bun „medicament" în unele boli de stomac, scorbut și altele.

tehnica

BIOLOGIE

In iureşul undelor invizibile

Pe plaja de la Soci, foarte aproape de ţărm, există o căsuţă albă ocupată de un „locatar" neobişnuit — un magnetograf. Modernul aparat are o unică preocupare: să înregistreze oscilaţiile magnetismului terestru şi să-i înştiinţeze pe medici de apropierea exploziilor solare, a „timpului nr. 4", însoţit de obicei de furtuni magnetice. O dată înştiinţaţi, medicii prescriu bolnavilor cronici un regim special care îi ajută să suporte mai uşor influenţa acestui fenomen foarte dăunător, după cum vom afla din cele ce urmează.

Să vedem, însă, mai întîi cum se manifestă influenţa exploziilor solare asupra organismelor vii. Specialiştii au stabilit că omul reacţionează la toate fenomenele care se petrec în Soare, inclusiv la explozii

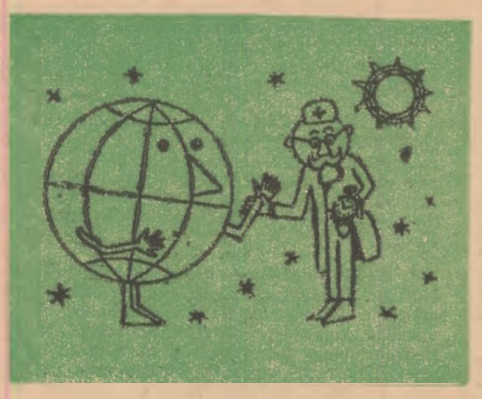

care emană o cantitate fantastică de energie, în medie de 10^{31} ergi. În timpul exploziilor solare, spectrul radiaţiei se deplasează către undele scurte, spre deosebire de spectrul Soarelui calm şi se intensifică brusc. În plus se petrece şi o modificare sensibilă a radiaţiei electromagnetice. Înaintea exploziei a mai fost observat un impuls scurt de radiaţie gamma.

Toate acestea se petrec, cum am văzut, în Soare. Dar ce legătură au ele cu Pămîntul şi mai ales cu organismele vii? În momentul exploziei, sectoarele spectrului solar „responsabile" cu lumina, căldura şi bronzarea nu se intensifică, iar radiaţia de unde scurte modificate nu poate trece de atmosfera terestră. În schimb, ating Pămîntul toate modificările survenite în gama undelor radio, între care şi radiaţia cu lungime de undă de trei centimetri care este absorbită de apă. Dar ştiind că apa este principala componentă a organismului uman, în mod firesc s-a născut întrebarea: ce se întîmplă cu ea în aceste condiţii?

Şi iată acum răspunsul la această întrebare, aşa cum l-a formulat I. A. Prokofieva de la Observatorul din Pulkovo. Oricine ştie că radiaţia corpusculară a Soarelui stîrneşte pe Pămînt furtuni magnetice şi aurore polare. Savantul florentin Piccardi a studiat timp de mai mulţi ani şi în condiţii diferite acţiunea activităţii solare asupra unor soluţii apoase de clorură de bismuţ şi a constatat la aceasta din urmă o strînsă dependenţă între precipitarea depunerilor şi activitatea solară. De unde a conchis că activitatea solară îşi exercită influenţa asupra organismelor vii prin intermediul modificării cîmpului electromagnetic al Pămîntului. Exemplul de mai jos este cît se poate de concludent în acest sens.

Hematologul sovietic N. Sulţ a adunat şi prelucrat mai bine de 300 000 de probe de sînge omenesc prelevat în Italia, U.R.S.S., Franţa, Belgia, Anglia şi alte ţări. Apoi a comparat rezultatele cu indicii activităţii Soarelui şi a ajuns la concluzia că intensificarea activităţii solare, exploziile din cromosferă, protuberanţele provoacă o scădere a numărului de leucocite din sînge. Constatări similare a făcut şi cunoscutul hematolog japonez Maki Takata. Acesta a demonstrat că compoziţia sîngelui este influenţată nu numai de modificarea activităţii Soarelui, ci pînă şi de răsăritul astrului zilei, încît sîngele ar putea fi considerat un adevărat „telescop" ultrasensibil dirijat spre Soare. Se ştie, de asemenea, că mulţi medici au observat că

unele boli, cum ar fi infarctul, capătă cîteodată un caracter de masă, devin epidemii. Or în ultima vreme savanţii au încercat să demonstreze că ele s-ar datora tocmai intensificării activităţii solare. De aceea, la o conferinţă medicală care a avut loc în toamna trecută la Riga, a fost luată în discuţie şi problema prevenirii infarctelor.

Deocamdată, savanţii nu dispun totuşi de suficiente date care să le permită a înţelege mecanismul influenţei exercitate de activitatea solară asupra organismelor vii, în speţă asupra omului. Nu se cunoaşte, de pildă, „aparatul viu" care reacţionează la fenomenele amintite: pielea, biocurenţii sau, poate, sistemul nervos vegetativ? Este sigur, însă, că omul are un sistem „special" de semnalizare şi prin urmare el trebuie căutat. Cu acest lucru se ocupă astăzi intens specialişti din mai multe ţări.

În încheiere, cîteva cuvinte despre nişte experienţe recente care ar putea constitui un pas înainte spre cunoaşterea mecanismului amintit. Aceste experienţe, făcute pe şoarece, au dovedit că microundele cuprinse într-o anumită gamă, de ordinul decimetrilor, pot acţiona asupra creierului. În ce mod? Animalele supuse influenţei acestor unde şi-au „pierdut" brusc (şi temporar) unele din reflexele condiţionate însuşite anterior. Prin urmare, sistemul nervos al animalelor şi al omului este sensibil la acţiunea undelor electromagnetice.

APARATE

Un obiectiv imparţial

Deşi cu această cameră nu se va înregistra niciodată o imagine pe o peliculă de film, colaboratorii biroului de construcţii „Termopribor" se mîndresc cu invenţia lor. Şi pe drept cuvînt, deoarece aparatul fotoelectronic „Fest—013" marchează o mică revoluţie tehnică: el permite observarea obiectivă a temperaturilor în locuri unde pînă acum nu puteau fi evaluate decît subiectiv. Cu ajutorul acestui aparat oţelarii, de pildă, vor

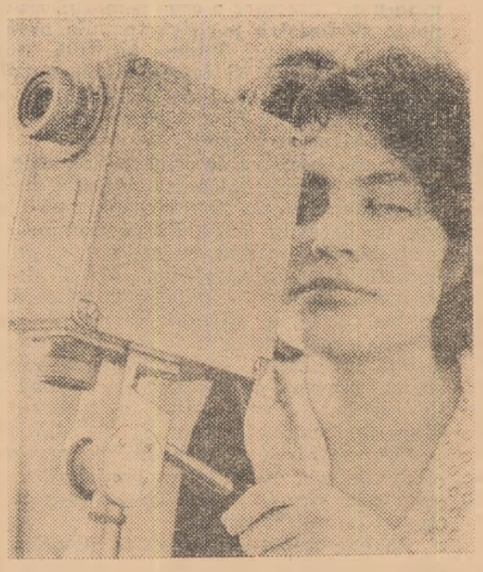

putea controla exact variaţiile temperaturii din furnale.

Aparatul funcţionează după următorul principiu: îndreptat asupra sursei de căldură, obiectivul îi preia radiaţia şi o transformă în curent electric. Acesta este transportat pînă la masa de comandă prevăzută cu patru instrumente de măsură pe care se citeşte temperatura sursei aflate sub observaţie. Timpul necesar unei măsurători: o zecime de secundă!

PSIHOLOGIE

Fumatul şi terapeutica aversiunii

„Vedeţi ce fumez acum?" Şi fata începu să scotocească în poşetă de unde scoase un pachet de ţigarete de marcă necunoscută. „E' îngrozitor! Şi, totuşi, n-ar strica să încerci şi d-ta" — adăugă ea întorcîndu-se spre vecinul din dreapta. Persoanele care-o înconjurau o priveau cu atenţia încordată. „Curaj, curaj" — insistă şi un medic aflat de faţă.

De aproape patru săptămîni micul grup se străduia să scape de un obicei înrădăcinat de ani de zile: componenţii săi doreau să se lase de fumat! Dar cum, fumînd? Da, fumînd, dar nu obişnuitele ţigarete ce pot fi cumpărate la debite, ci ţigarete cu iarbă, al căror miros şi gust sînt de-a dreptul respingătoare, fără pic de nicotină, special concepute pentru a dezgusta fumătorii şi a-i face ridicoli unii faţă de alţii.

Şi totuşi, şedinţa descrisă mai sus, considerată de specialişti ca o „metodă terapeutică de grup" nu este un tratament tipic, deoarece la dispoziţia „pacienţilor" mai stau acum, la alegere, şi alte metode. Căci lupta împotriva tutunului depinde în mare măsură — afirmă specialiştii — de personalitatea indivizilor care formează grupul, de sugestiile pe care şi le adre-

După primele fumuri, dezgustul înlocuieşte plăcerea

sează mutual, de hotărîrile pe care le iau în comun, de discuţiile ce se poartă.

Lupta împotriva tutunului se află, totuşi, abia la începuturile ei, ca să spunem aşa, în stadiul experimental, de explorare. Prin intermediul psihologiei, în speţă al psihologiei de grup, medicina se străduieşte să depisteze cauzele datorită cărora tratamentul reuşeşte în unele cazuri şi eşuează în altele, să stabilească tratamentele dominante care, în general, caracterizează personalitatea marilor fumători, să sporească eficitatea metodelor preconizate. Rezultatele se dovedesc îmbucurătoare. De exemplu, după un tratament de şapte săptămîni, comportînd o şedinţă săptămînal, 67 la sută dintre pacienţii care l-au urmat au încetat complet fumatul, iar 33 la sută dintre ei au redus cantitatea zilnică de ţigări. Desigur, recidivele nu sînt excluse dar, în medie, după sfîrşitul tratamentului tot cam 33 la sută din pacienţi au continuat să nu fumeze timp de aproximativ un an.

Cum s-a mai arătat, metodele sînt variate. Unele preconizează injecţii cotidiene, deseori completate cu administrarea de pilule. E vorba de aşa-numita metodă de şoc, aplicată timp de două săptămîni, la capătul căror circa 30 la sută din pacienţi — ni se spune — renunţă la fumat. „Recalcitranţii" sînt invitaţi să participe la discuţii în grup şi chiar la şedinţele de hipnoză colectivă. O altă metodă, folosită în cazurile rebele, preconizează cea mai recentă din armele antitabac, terapeutica aversiunii, adică administrarea de şocuri electrice ce fac dureros gestul fumatului şi care se soldează cu rezultate impresionante: 90 la sută din pacienţi n-au reluat tutunul după un an de zile!

Prima metodă descrisă este însă mai simplă, mai rapidă şi mai puţin costisitoare. Dar să vedem mai concret în ce constă. Candidatului la tratament i se oferă o fişă de control în care, zilnic, trebuie să înscrie cantitatea de ţigări fumate. Pe baza acestor fişe, în cadrul discuţiilor colective, fiecare pacient face schimb de experienţă, se iau hotărîri în comun. Apoi urmează perioada de consolidare sau, în termenii tehnicii psihologice, de „întărire a argumentelor fiecăruia". Grupul asistă la conferinţe şi filme convingătoare care demonstrează pericolul fumatului şi insistă asupra efectelor acestuia: scăderea capacităţii respiratorii, bronşita, bronşita cronică, cancerul... De o mare importanţă sînt şi supravegherea după tratament, exemplele de reuşită care încurajează proaspeţii pacienţi, expunerea avantajelor fizice, morale şi materiale pe care le oferă renunţarea la tutun.

MORFOLOGIE

Uriaşi pe Lună şi pitici pe Jupiter?

Încă în 1882 Ţiolkovski a scris că gravitaţia determină în mare măsură creşterea în înălţime a omului şi animalelor. Dacă pe Lună ar exista viaţă, afirma savantul, fiinţele de acolo ar fi mult mai mari decît pămîntenii. Iar pe Jupiter, unde forţa gravitaţiei este de două ori şi jumătate mai mare decît pe Pămînt, ar trăi pitici. Ipoteza lui Ţiolkovski poate fi verificată, însă, acum şi pe planeta noastră. E un lucru de care s-a ocupat Piotr Korjuev de la Institutul de morfologia animalelor al Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S.

Se ştie că viaţa s-a născut în oceane. Timp de sute de milioane de ani în apă s-au dezvoltat şi perfecţionat tot felul de moluşte, celenterate, peşti şi alte animale. Şi întrucît greutatea specifică a organismelor vii este aproape egală cu aceea a apei, cele dintîi sînt în apă practic lipsite de greutate. Dar, la un moment dat, peştii antideluvieni s-au strămutat pe uscat. Pentru a face primii paşi pe pămînt, ei au trebuit să-şi adapteze membrele. Ca să înveţe să alerge, au avut nevoie de un aparat special care să învingă forţa gravitaţiei şi să le menţină echilibrul. Acest aparat este scheletul, un sistem complex de pîrghii acţionat de musculatura corpului. Pentru învingerea legii gravitaţiei nu este totuşi suficient numai scheletul. O activitate mai intensă cerea şi un metabolism mai intens, ce nu putea fi realizat cu vechile mijloace de care dispuneau animalele acvatice. O condiţie importantă în acest sens a fost, de aceea, creşterea conţinutului de hemoglobină — substanţa care fixează oxigenul şi îl transportă spre celulele organismului.

La peşti, principalul organ hematopoetic este splina. Pentru a asigura animalelor terestre cantitatea necesară de hemoglobină, splina ar fi trebuit să-şi mărească de multe ori volumul. Dar o splină foarte mare ar fi incomodat celelalte organe din cavitatea abdominală, ar fi îngreunat respiraţia. Iată de ce natura a ales o altă soluţie pentru această problemă: în interiorul unor oase ale scheletului, devenit puternic, a apărut un nou organ hematopoetic — măduva osoasă.

Şi acum să facem un salt peste timp, să părăsim vremile îndepărtate de care ne-am ocupat şi să vedem ce se întîmplă astăzi. Coarnele berbecilor de munte sînt foarte mari şi cîntăresc cam o cincime din greutatea totală a animalului. Multă vreme zoologii nu au putut afla ce rol îndeplinesc coarnele berbecilor. Unii au socotit că atunci cînd animalele sar în prăpastii, ele se sprijină în coarne. Dar această ipoteză a căzut cînd s-a stabilit că în alte vremuri berbecii populau pantele line ale munţilor şi că numai omul i-a silit să se refugieze între stînci şi prăpastii. Apoi a fost emisă altă ipoteză: coarnele berbecilor de munte le-ar sluji ca un atu pentru atragerea femelelor. Dar şi de astădată s-a găsit un contraargument: rude apropiate ale acestor animale (care trăiesc în Cipru) se descurcă în cazuri similare şi cu coarne mai mici. S-a crezut atunci că dimensiunile coarnelor ar avea o strînsă legătură cu munţii şi mai ales cu regiunile extrem nordice ale globului: renii au coarne foarte bogate şi nu numai masculii.

Dar ce legătură poate exista între ţinuturile nordice şi marile altitudini? Şi totuşi există o legătură: şi într-un loc şi în celălalt se constată, dintr-o pricină sau alta, o lipsă de oxigen, sînt zone caracterizate prin foame de oxigen. Ori, coarnele, ca şi oasele, servesc drept depozit pentru măduva osoasă. De unde Piotr Korjuev trage concluzia că dezvoltarea coarnelor este în directă legătură cu învingerea insuficienţei de hemoglobină.

S-ar putea ca cititorii să se întrebe ce s-a întîmplat cu unele specii de animale care după ce au trăit multe milioane de ani pe uscat s-au întors în apă. În speţă, balenele, delfinii şi alte animale şi-au păstrat respiraţia prin plămîni. Dar ele au trebuit să înveţe a înota mai bine şi a rămîne sub apă mai mult timp. O dată revenite într-un mediu fără gravitaţie, cetaceele nu şi-au mai putut mări volumul măduvii osoase. Scheletul lor nu s-a putut dezvolta mai mult, ba chiar s-a observat că parţial dispare. De aceea la balene, delfini şi celelalte animale reîntoarse în apă a apărut un focar puternic de sinteză a hemoglobinei în musculatura striată. Prin urmare, după părerea lui Korjuev, natura modelează organismele sub controlul sever al cerinţelor mediului.

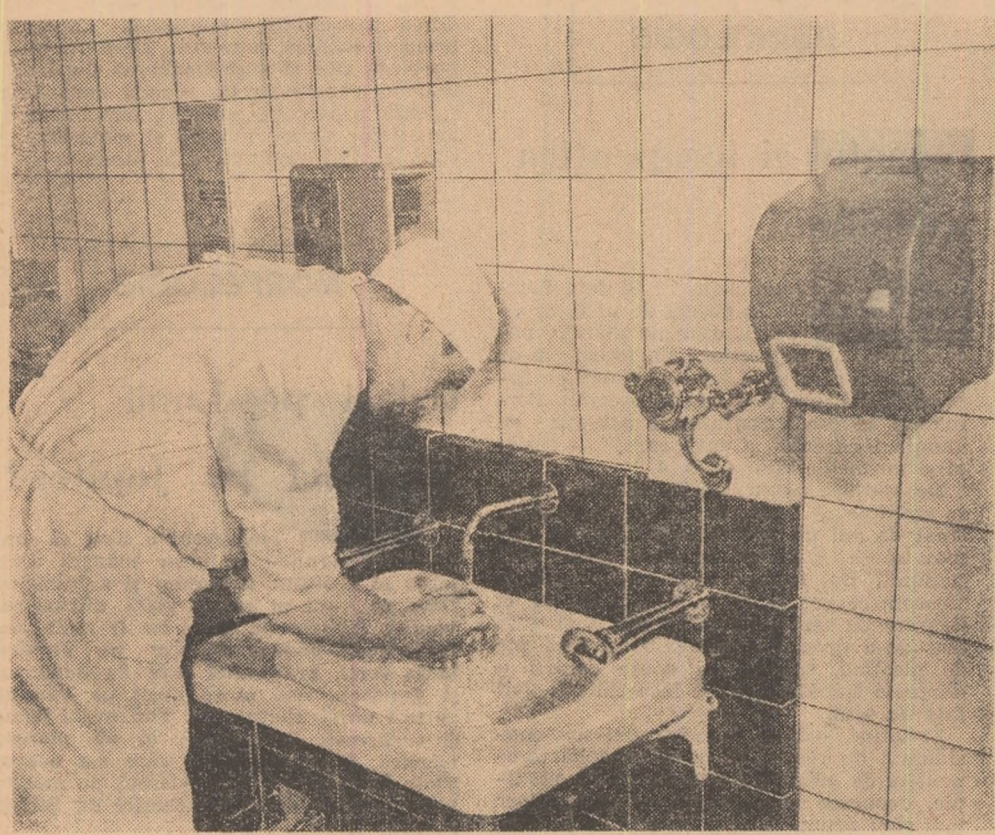

La Institutul de tehnică sanitară din Moscova a fost creată o chiuvetă fără robinet pentru chirurgi. Apa începe să curgă automat (prin intermediul unui dispozitiv fotoelectric) în clipa cînd chirurgul își apropie mîinile de teavă și se oprește cînd se declanșează curentul de aer cald pentru uscarea mîinilor

TEMĂ DE SEZON

Helioterapia

Deși anul acesta vara s-a cam lăsat așteptată, trebuie să sperăm că în curînd vom putea totuși face băi de soare. Prin băile de soare introducem în organism rezerve prețioase de sănătate. Razele ultraviolete în special au un rol deosebit de important pentru organism. Prin puterea lor de a stimula procesele fiziologice, ele produc o serie de modificări pozitive în ce privește nutriția țesuturilor ; de asemenea, au o puternică acțiune bactericidă, din care cauză majoritatea microbilor patogeni pier foarte repede sub acțiunea radiațiilor solare. Tot razele ultraviolete contribuie la formarea în organism a vitaminei D (antirahitică), joacă un rol important în metabolismul calciului și fosforului și influențează organele care „fabrică" globulele roșii și albe ale sîngelui, intensificîndu-le „producția".

Acționînd asupra corpului, tratamentul cu raze solare — helioterapia — are o importanță foarte mare în completarea terapeuticii unor boli ca : rahitismul, tuberculoza (osoasă, articulară, ganglionară, a

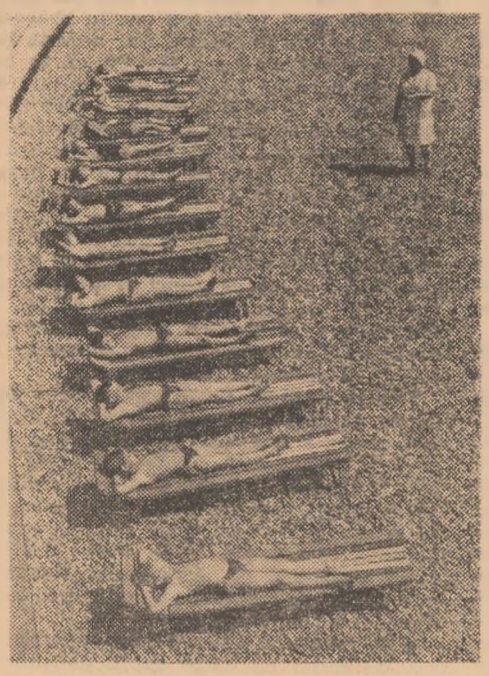

Băi de soare în inima Moscovei

pielii), anemia, inflamațiile cronice ale peritoneului, nevralgii, peritonite, boli de piele (psoriazis, furunculoză, piodermite, dermatoze, plăgi atone etc.), debilitate fizică.

Helioterapia are însă și o serie de contraindicații care trebuie cunoscute. Tuberculoza pulmonară, bolile de inimă și de rinichi, tulburările acute gastro-intestinale, diferite afecțiuni ale sistemului nervos, anemia gravă, bolile febrile, nevroza astenică avansată — sînt numai cîteva din afecțiunile în care nu se recomandă helioterapia.

Pentru a profita din plin de efectul benefăcător al razelor solare, ne vom expune progresiv acțiunii acestora : în prima zi 10—15 minute, în a doua zi 25—30 minute, iar în următoarele zile, în funcție de toleranță, vom crește durata de expunere cu cîte 20—30 minute.

De asemenea este bine să nu rămînem niciodată la soare în aceeași poziție mai mult de 30 minute. În caz contrar, pielea se încălzește excesiv de tare, iar circulația sîngelui devine defectuoasă, existînd și riscul insolației. Este adevărat că unele persoane pot sta ore întregi în soare fără să le fie rău, dar acestea sînt excepții.

Se va evita expunerea în orele cele mai călduroase (spre prînz) sau imediat după masă. Capul va fi acoperit cu o pălărie cu boruri, iar ochii protejați de ochelari de soare.

Băile de soare trebuie făcute pe litoral, la munte sau într-un teren special amenajat, orientat spre sud-vest, ferit de curenți puternici, dar accesibil circulației aerului. El trebuie să fie neted, uscat, acoperit cu un strat de nisip.

Nerespectarea indicațiilor în executarea helioterapiei poate duce la accidente serioase ca : insolații, arsuri, șoc termic etc.

Dr. V. Serebreakov

LEXICON MEDICAL

Polimiozita

În plină stare de sănătate, această boală infecțioasă începe de obicei brusc cu temperatură pînă la 40°, dureri de spate și de șale și cu o stare generală proastă. După cîteva zile apar și durerile musculare, spontane sau provocate prin presiune sau contracție. Mușchii prinși de procesul infecțios sînt inflamați, duri, contractați. Cele mai adeseori sînt prinși numai mușchii membrelor, din care cauză bolnavul încearcă o jenă sau chiar dificultate în mișcări. În unele cazuri este prinsă și musculatura trunchiului, a feței, precum și diafragmul, mușchii gîtului și ai faringelui, laringelui și limbii, ceea ce are ca urmare tulburări de vorbire, de înghițire și de respirație. Dacă la aceste simptome se adaugă și fenomenele de miocardită, artrită, nefrită și mărirea pronunțată a splinei se poate ușor înțelege gravitatea afecțiunii.

Polimiozita se poate diagnostica datorită erupției specifice care apare pe pielea feței, gîtului și membrelor. În aceste regiuni, pielea este ușor umflată, infiltrată, dureroasă la presiune. Sub piele se simte la palpare mușchiul tumefiat, împăstat și extrem de dureros, mai ales la apăsare.

Observată pentru prima oară în insula Bornholm, (de unde și numele dat uneia dintre formele acestei afecțiuni de „boala din Bornholm"), polimiozita pare a fi provocată de un ultravirus care pătrunde în organism prin gură și faringe. Unii cercetători acordă chiar un anumit rol și streptococului ce se găsește în amigdalele bolnavilor (prin asemănarea erupției din polimiozită cu aceea din erizipel sau scarlatină).

Tratamentul polimiozitei a înregistrat mari progrese o dată cu descoperirea antibioticelor și a acțiunii antiinflamatoare pe care o au corticosteroizii. În formele acute, cortizonul și ACTH în doze de 80—200 mg/zi la copii și de 200—480 mg pe zi la adulți suprimă durerile și tămăduiește inflamația. Foarte eficace este, mai ales, prednisolonul (supercortizol), un corticosteroid sintetic cu o puternică acțiune antiinflamatoare, care se administrează 35—50 mg/zi, doză totală, repartizată în patru doze egale. Se va asocia și tratamentul cu antibiotice (aureociclină 2 g/zi). Reducerea dozelor de supercortizol se va face treptat, numai la indicațiile medicului specialist, păstrîndu-se vreme îndelungată o doză de întreținere de 10—15 mg. Ca medicație ajutătoare se mai recomandă : clorură de potasiu 1 g/zi, madiol (3—4 fiole săptămînal), calmogastrin 4—6 comprimate pe zi.

Afecțiune musculară de o mare gravitate în trecut, polimiozita este astfel astăzi pe deplin vindecabilă, cu condiția instituirii însă a unui tratament precoce și corect, sub control medical.

Dr. Boris Agramov

E BINE SĂ ȘTIM

Intradermoreacția la tuberculină

„I s-a făcut copilului dv. I.D.R.-ul ?" este una dintre întrebările uzuale pe care pediatrul le pune părintelui. I.D.R. sînt inițialele unei metode biologice de verificare a sensibilității sau **alergiei** organismului la infecția tuberculoasă, metodă al cărei nume întreg este **intradermoreacția la tuberculină.**

În ce constă acest test biologic de importanță primordială în diagnosticul tuberculozei ?

Tuberculina este un lichid clar care se prepară concentrînd, prin evaporare, o cultură de bacili tuberculoși (bacili Koch) filtrată pentru a înlătura corpul microbilor.

În timp ce asupra individului sănătos tuberculina nu are nici o influență dăunătoare, la individul tuberculos ori numai infectat cu bacili Koch (fără a prezenta însă leziuni tuberculoase), ea poate produce trei feluri de reacții : 1) o reacție locală la locul de inoculare, ce se manifestă prin inflamație, roșeață sau vînătaie ; 2) o reacție chiar la nivelul leziunii tuberculoase, manifestată prin congestie și exsudat seros ; 3) o reacție generală a organismului, manifestată prin febră, stare toxică și erupție. Prin urmare, reacția la tuberculină exteriorizează sensibilitatea pielii la tuberculoză, adică alergia tuberculoasă a pielii.

Injectarea tuberculinei se asociază cu injecția intradermică „martor" cu ser fiziologic. Citirea reacțiilor se face după 48—72 ore. Se consideră pozitivă reacția ce se manifestă prin roșeață și umflătură îndurată (papulă) avînd cel puțin 5—6 mm diametru și care persistă cel puțin 2—3 zile. În funcție de gradul de infectare a organismului, reacția poate să fie **slab pozitivă** (papula pînă la 5 mm diametru), **intens pozitivă** (între 5 mm și 1,5 cm) și **foarte intens pozitivă** (peste 2 cm) însoțită de o inflamație puternică, mergînd uneori chiar pînă la ulcerații și necroza pielii.

Reacția pozitivă la tuberculină este un semn că organismul a fost infectat cu bacili Koch, infecție care la copiii sub 3 ani are un caracter activ. Ea va impune deci tratamentul imediat cu antibiotice, tuberculostatice (streptomicina, P.A.S.-ul, hidrazida, nizotinul). Reacția la tuberculina intens pozitivă (uneori depășind chiar 10—15 mm în diametru), mai cu seamă la copiii mari, aflați la pubertate și adolescență, impune un tratament urgent cu hidrazidă. Reacția slabă la tuberculină, între 5—8 mm diametru, la un copil care a fost vaccinat cu vaccin B.C.G. reprezintă doar dovada alergiei vaccinale. Nu mai este deci nevoie să fie revaccinat și nici tratat cu antibiotice.

Reacția negativă poate fi determinată fie de faptul că individul nu a fost infectat cu bacili Koch, fie că procesul tuberculos din organism s-a stins spontan sau prin tratament, fie — în fine — de lipsa de reactivitate la indivizi suferinzi de unele boli infecto-contagioase (gripa, scarlatina, tusea convulsivă, hepatita epidemică).

Pentru acest motiv repetarea reacției la tuberculină este o măsură obligatorie la copiii a căror stare de boală nu are o cauză cunoscută, dacă la primul test nu au reacționat la tuberculină.

Poșta medicului

MR. și MN. București : — Vă mulțumim pentru aprecieri, care ne stimulează în munca noastră. 1) Hiperhidroza sau transpirația exagerată are o cauză neurovegetativă, dv fiind probabil un **hipervagotonic.** Ca tratament general se administrează pe gură medicamente inhibitoare ale sistemului neurovegetativ, de ex. extract de beladonă 0,01 g, agaricină 0,10 g, dimineața și seara cîte o doză. La culcare se recomandă luminal 0,05 g. Tratamentul simptomatic constă în fricțiuni generale, zilnic de două ori, cu alcool camforat. Uneori, în hiperhidroze se obțin rezultate bune și prin iradieri cu raze Roentgen în doze obișnuite local sau paravertebral. 2) Nasul dv. este roșu, lucios și cu coșuri din cauza „acneei rozacee". Excludeți din alimentație alimentele greu digestibile, condimentele, alcoolul. Ca medicație, cloramfenicolul dă rezultate bune. Într-o cură se administrează 8 g de cloramfenicol, prima zi 2 grame, iar zilele următoare cîte 1 g, administrate concomitent cu Complex B și iaurt. Local, comprese calde de rezorcină 5% sau ihtiol în soluție apoasă 10%. În intervalul dintre comprese se recomandă ungerea nasului cu pastă de ihtiol 5—10%. 3) Pentru ca „bănuiala" dv să fie ori înlăturată ori să devină certitudine este necesar ca soția dv să-și facă un examen total de urină.

E.B. — Luduș : Împotriva constipației cronice, reduceți din alimentație consumul de carne, brînză, ouă, orez, griș, paste făinoase, alimente în general constipante. Dimineața, la deșteptare, luați 1—2 lingurițe de miere sau de dulceață cu un pahar de apă minerală. Eventual, prune uscate ținute în apă din seara precedentă. Evitați băuturile reci, fermentate sau înghețata. Seara la culcare, comprese umede și reci pe tot abdomenul. Pentru educarea reflexului de defecație este bine să luați cît mai puține purgative sau laxative. Cel mult 1—2 lingurițe de semințe de in, administrate dimineața pe nemîncate, ceai laxativ Plafar, în infuzie seara înainte de culcare sau 1—2 lingurițe din următoarea compoziție : magnezia usta + lactoză, cîte 20 gr.

PEREJUC NICOLAE — Baia Mare : Adresați-vă Clinicii de neuropsihiatrie din Cluj. Vă recomandăm, de asemenea, să studiați sfaturile din broșura „Tulburările de vorbire la copil" de prof. C. Păunescu, apărută în Editura Medicală, ele fiind aplicabile și în tratamentul logopedic al adulților.

I. ZAMFIRESCU — București : 1) Eficacitatea Nilfanului dovedește că eczema dv este de natură alergică. Continuați deci tratamentul. 2) Lăcrimarea exagerată (epifora) se datorește, de obicei, fie unui corp străin care a pătruns în ochi, fie unei iritații pe mucoasa nazală, unei carii dentare ori unei paralizii faciale. Fiecare dintre aceste cauze posibile trebuie cercetată de către un oftalmolog, stomatolog sau otorinolaringolog. 3) Vă recomandăm Glutarom 8—10 drajeuri zilnic.

MIRCEA RĂDULESCU — Cluj : După descrierea dv bănuim o viroză cutanată cunoscută sub numele de „moluscum contagiosum", care în multe cazuri se vindecă și spontan, alteori necesitînd însă raclajul pielii. Totuși, ne este greu să ne pronunțăm asupra diagnosticului de la distanță. Vă sfătuim deci, să vă adresați Clinicii de boli dermatovenerice din Cluj.

E. MUȚIU — Ghilad : V-am răspuns la aceeași chestiune în nr. 22/1966. De atunci, nimic nou în favoarea rezolvării problemei dv.

ROTARU SOFRONIE — Reșița : Vă recomandăm să vă adresați clinicii oftalmologice a spitalului Colțea din Capitală.

SILVANA — București : 1) Pentru **cura de îngrășare** pe care vreți s-o urmați vă recomandăm Hidrazida I.N. 4 tablete pe zi (cîte 2 la mesele principale) asociate cu cîte 1 drajeu Electovit, vitamina B_6 forte 1 fiolă, de băut dimineața, injecții cu vit. B_{12} 50 gama 1 fiolă la 2 zile și eventual Steranabol sau Dianabol 1 cm pe zi (15 zile pe lună). Cura va dura 3 luni. 2) Drojdia fortifiantă (care se găsește la „Alimentara") și lăptișorul de matcă sînt un adjuvant prețios. 3) Legătura dintre nervozitate și starea dv... anatomică e posibilă.

AURELIA FLOREȘTI — Cluj : 1) Vă recomandăm exercițiile fizice din lucrarea „Cultura fizică și sănătatea" de dr. I. Drăgan, recent apărută în Editura medicală. 2) Regimul dv. alimentar trebuie să conțină salate verzi, legume, soteuri, carne, brînză, ouă, iaurt, evitînd ciorbele, lichidele, sarea, pîinea, dulciurile, făinoasele. 3) În comerț există un larg sortiment de **șampoane colorate.** Șamponul brun-castaniu împrumută părului — evident — o nuanță brună-castanie.

(Continuare în pag. 11-a)

GUINEEA „PORTUGHEZĂ"

Cenuşa şi flacăra insulei Kafin

Luna se ascunsese în nori şi era atît de întuneric cum se pare că numai la tropice poate să fie. Crengile copacilor şi lianele se plecau jos de tot deasupra potecii, se iveau pe neaşteptate din beznă ca nişte ciudate umbre negre, ne lunecau pe faţă, pe haine, ni se prindeau cu ţepii de picioare.

Mergeam încet, fără zgomot, pe o potecă de partizani.

În fruntea grupului se afla comandantul cu şase puşcaşi, urmat de nouă purtători de poveri. Aceştia din urmă aveau pe cap cîte o perniţă împletită din iarbă, pe care sprijineau baloturi de cîte cincisprezece kilograme de medicamente şi muniţii pentru

Grup de luptători ai Armatei de eliberare din Guineea „portugheză"

Baza principală. În urma lor venea grupul nostru, alcătuit din patru inşi şi, în sfîrşit, convoiul era încheiat de alţi şase puşcaşi.

Trecuse mai bine de o oră de cînd plecasem, la patru şi jumătate dimineaţa, de la baza de transbordare, cînd Constantino Teixeira îmi spuse: „Cred că te-ar interesa să ştii că în clipa asta am trecut frontiera şi am făcut primii paşi pe pămîntul patriei mele". Îmi încordai privirea încercînd să văd ceva neobişnuit, dar în jur domnea aceeaşi beznă cu bizarele umbre negre ale lianelor şi copacilor, aceeaşi potecă bătătorită şi silueta unui ostaş la doi-trei metri în faţă. Treptat, treptat, începu să se lumineze. Acum, pădurea răsuna de cîntecele păsărelelor şi de strigătele maimuţelor. Era zăpuşeală.

După încă o oră de drum am făcut primul popas. Mînat de curiozitate, l-am întrebat pe comandantul grupului dacă socotea că izbutisem să trecem neobservaţi frontiera, dacă nu fusesem reperaţi de patrulele portugheze. Conlocutorul meu ridică nedumerit din sprîncene: „— Ce întrebare! Aici nici pomeneală de patrule portugheze. Ne aflăm în teritoriul eliberat". „Atunci — am insistat eu nedumerit — de ce a trebuit să ne strecurăm noaptea, fără nici un zgomot? N-ar fi fost mai bine să fi pornit în zori"? Comandantul zîmbi: „După ce ai să mergi cîteva ore prin soare ai să mulţumeşti că ai umblat măcar două ore pe răcoare. Cît priveşte înaintarea fără zgomot, am făcut-o pur şi simplu din obişnuinţă; cînd tropăi, obosești mai repede" — adăugă el grav.

După un sfert de oră am pornit din nou la drum. Şirul de oameni înarmaţi inainta pe un pămînt pîrjolit de căldură, dar un pămînt eliberat. În cea mai mare parte a lui, drumul trecea prin pădure, dar uneori el ne lipsea de umbra oferită de copaci şi ne obliga să străbatem orezării întinse. Cam pe la mijlocul fiecărei orezării trebuia să trecem peste rîuleţe cu maluri mlăştinoase, deasupra cărora se afla un podeţ lung, din prăjini. Cel mai greu le era în asemenea cazuri purtătorilor de poveri. Fără să-şi dea jos povara de pe cap, înainte de a face un pas, ei căutau, prudenţi, cu piciorul prăjina cea mai rezistentă. Pe cîmp lucrau ţărani.

Aşa am umblat toată ziua. În amurg, cînd soarele era pe cale să asfinţească, liniştea desăvîrşită fu tulburată de o salvă de armă automată. Suleiman, însoţitorul nostru, îşi plecă capul pe un umăr, dar continuă să meargă cu pas egal, calm. Apoi, se întoarse spre noi şi ne spuse din mers: „Curînd vom ajunge la bază. Nu e departe de aici. Aţi auzit din ce parte au tras tovarăşii noştri cînd au împuşcat un porc mistreţ? Acolo e baza".

Într-adevăr, în cea mai apropiată pădurice am dat de o tabără a detaşamentului de partizani. Posturile de pază îl înştiinţaseră, evident, din vreme pe comandant de sosirea grupului nostru, aşa încît, atunci cînd am intrat în incinta taberei, am văzut şiruri aliniate de ostaşi înarmaţi. Abia după alte două ore de drum am ajuns în satul N'Daba. Ştiind că ţinta drumului nostru era Baza principală a regiunii eliberate din sud, l-am întrebat pe unul din tovarăşii care ne însoţeau cîţi kilometri mai erau pînă acolo. „Vreo sută" — mi-a răspuns. „Cam o zi şi jumătate de mers — m-a lămurit comandantul — o zi şi jumătate de mers în teritoriul eliberat".

Neobişnuite cu atîta drum, picioarele imi tremurau de oboseală. Simţeam organic toată însemnătatea acestor cuvinte care revin foarte des în comunicatele militare ale Armatei de eliberare: „Mai bine de patruzeci la sută din teritoriul naţional a fost eliberat de sub dominaţia colonialiştilor portughezi".

Dragostea pentru pămîntul natal este probabil, cel mai puternic sentiment omenesc. Chiar dacă pămîntul acesta nu-i prea atrăgător, e aspru, cine a cunoscut, însă, în cuprinsul lui pentru prima oară mîngîierea de mamă, nu va primi să-l schimbe niciodată pe toate comorile din lume. Aşa se întîmplă şi cu cei care s-au născut şi au crescut la Kafin. Kafin este o insulă, mai bine zis, o insuliţă, cu neputinţă de descoperit chiar şi pe cea mai mare hartă a Guineei „portugheze". Întrebaţi, însă, orice locuitor al Guineei dacă a auzit de Kafin şi el vă va răspunde invariabil: „Da, Kafin este un simbol al dîrzeniei şi curajului. De la locuitorii acestei insule se inspiră întregul nostru popor care luptă împotriva asupritorilor. Istoria Kafinului este simplă şi instructivă".

... În timpul fluxului, apa inundă malul scund, uşor înclinat, înaintează adînc în insulă şi cîteva ore rămîne la poalele puternicelor trunchiuri de copaci. Cam la doi metri deasupra apei, de crengile mai joase ale giganţilor arbori din pădurea tropicală sînt prinse nişte plase asemănătoare cu hamacurile, numite „makas". În ele dorm noaptea locuitorii: femei, copii, bătrîni. Soţii şi taţii luptă în armata de eliberare şi în detaşamentele de partizani. Familiile şi rudele lor nu părăsesc, însă, insula. În cursul zilei, în funcţie de anotimp, însămînţează sau culeg orez. Iar noaptea dorm în hamacurile suspendate deasupra fluxului vijelios. Colibele au fost incendiate o dată, de două ori, de multe ori de către portughezi. Totuşi, locuitorii nu vor părăsi niciodată acest teritoriu eliberat.

Insula a fost eliberată acum patru ani. Cine e stăpîn pe Kafin controlează şi regiunile învecinate din sudul ţării, care dau bogate recolte de orez, necesar atît Armatei populare cît şi locuitorilor din celelalte regiuni eliberate. Portughezii îşi dau seama de importanţa insulei şi de aceea au încercat de multe ori s-o recucerească, sprijiniţi de aviaţie. Lupte foarte crîncene s-au dat mai ales în 1964. Colonialiştii au ars satele şi cadavrele ţăranilor, mitraliaţi din avioanele care zburau în picaj deasupra eroicei insule, au rămas multă vreme neîngropate. Spre ţărm se îndreptau şalupe inamice cu trupe de desant. Deşi erau inferiori numeric, patrioţii au rezistat, totuşi, eroic respingînd toate atacurile duşmanului. Ostaşii sufereau de sete şi copiii Kafin-ului, străduindu-se să nu irosească nici o picătură din preţiosul lichid, le aduceau apa, fugind, în cutii de conserve. Portughezii au atacat multe zile de-a rîndul. Femeile fierbeau orez în păduri şi apoi sub tirul inamicului, îl duceau ostaşilor în tranşee. Pînă la urmă colonialiştii n-au putut înfrînge împotrivirea poporului.

În cursul acestor lupte toate colibele din sate au fost, o dată mai mult, distruse de *tughi* — cum li se spune cu dispreţ în Guineea „portugheză" colonialiştilor. În iulie anul trecut, inamicul a atacat din nou foarte puternic, insula. Patrioţii i-au lăsat să se apropie pînă la vreo douăzeci de metri de poziţiile lor şi atunci au deschis focul de mitraliere şi puşti automate. Inamicul a fost respins, dar colonialiştii au ras iar de pe faţa pămîntului toate casele, toate aşezările, zvîrlind asupră-le sute de bombe explozive şi incendiare. De atunci, insularii n-au mai reconstruit casele. Noaptea dorm în pădure, în „makas"-urile prinse de crengile copacilor.

Ultima încercare de a cuceri Kafin-ul a fost făcută de portughezi acum două luni. Avioanele lor au zvîrlit din nou asupra femeilor şi copiilor bombe care au semănat moartea, dar din nou patrioţii au respins atacul duşmanului care debarcase. În cursul acestei lupte, o femeie a fost ucisă de o schijă de bombă. În timpul atacului aerian, copilaşul ei dormea prins în spate, cum se obişnueşte prin partea locului, cu o fîşie de pînză. Schija a lovit-o pe mamă în piept, dar copilul, printr-o întîmplare fericită, a scăpat neatins. Conducerea Partidului African al independenţei Guineei „portugheze" şi al insulelor din Capul Verde (PAIGK) a luat să crească copilul. Asemenea cazuri pot fi citate, evident, cu sutele.

Curînd vor începe pregătirile pentru noua recoltă. Locuitorii insulei vor ieşi ziua pe ogoarele cultivate cu orez, iar din cînd în cînd, peste aşezările incendiate vîntul va ridica nori de cenuşă. Cînd soarele va dispărea la orizont, mamele îşi vor lua copiii de mînă şi vor pleca să petreacă noaptea în hamacurile din pădure. Numai ostaşii Armatei populare vor rămîne neobosiţi de strajă la ţărmul insulei Kafin.

O. Ignatiev

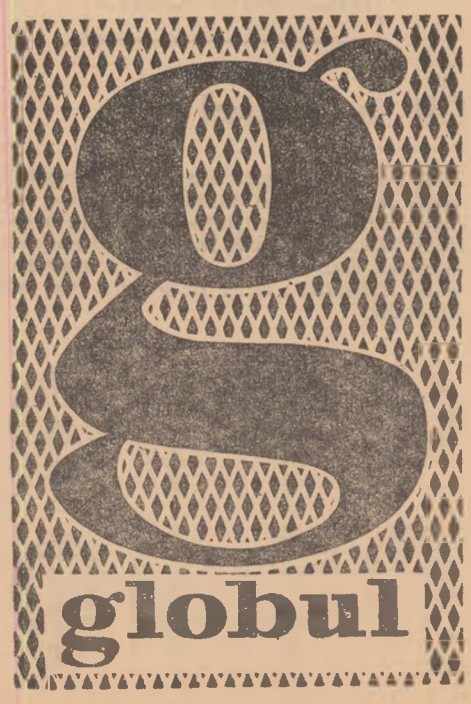

BIRMANIA

O altă minune a lumii

Stelele, puzderie pe cerul de catifea neagră, scînteiau puternic. Din cînd în cînd, printre cactuşi se ivea silueta albă, ca o fantomă, a unei pagode ori se înfiripau contururile negre, mai negre chiar decît noaptea, ale unei mănăstiri. Întreaga fire era stăpînită de o linişte neobişnuită, aproape ireală. Ne apropiam de Pagan, străvechea capitală a Birmaniei, socotită — ca şi Tadj-Mahalul din India, Colosseumul din Roma ş.a. — o minune a lumii, ceva mai puţin cunoscută, însă, peste hotarele ţării.

Alcătuit din cinci mii de pagode şi temple şi aşezat chiar în mijlocul Birmaniei, pe malul rîului Irawadi, oraşul nu mai este capitală a ţării de peste şapte sute de ani, dar el continuă şi acum să fie un loc venerat. Deci nu e vorba numai de o piramidă, de o statuie sau de un templu, cum sînt de obicei minunile lumii, ci de un oraş întreg.

În cursul zilei, sub razele mîngîietoare ale soarelui, pagodele şi templele din Pagan, răspîndite pe cîţiva kilometri de-a lungul rîului, se înfăţişează privirii, uluite de atîta frumuseţe, în tot felul de culori: alb, bronz, violet, galben, albastru etc. Dat fiind că sînt extrem de bine îngrijite, restaurate, unele dintre ele par construite acum, şi nu cu şapte ori opt secole în urmă. Liniile zvelte le fac să pară aeriene. Un templu cu o înălţime de şaptezeci de metri de pildă, frumos ca o bijuterie, pare un palat din basme, construit peste noapte.

Dar să facem o scurtă incursiune în trecutul îndepărtat al oraşului, să vedem cum a luat naştere. În veacul al XI-lea micul oraş Pagan, înfiinţat de o populaţie puţin numeroasă de pe acele meleaguri, a căzut sub stăpînirea unui prinţ birman care, în următorii douăzeci de ani, a mai cucerit şi alte regiuni bogate, a mai supus alte popoare şi triburi care locuiau în vremea aceea în vechea Birmanie şi a întemeiat un stat puternic, cu capitala la Pagan. Cu timpul, capitala a devenit un centru cultural şi artistic şi s-a statornicit tradiţia ca pentru a-şi glorifica numele, fiecare nou rege să construiască un templu mare şi cîteva mai mici. La acestea se adăuga şi contribuţia marilor dregători, a conducătorilor de oşti şi chiar a negustorilor care nu voiau să rămînă mai prejos.

În felul acesta Paganul a devenit unul din cele mai mari oraşe din Asia, un important centru cultural. Pînă astăzi mai dăinuie ruinele cîtorva universităţi (acum 700 de ani oraşul construit, cu excepţia templelor şi a pagodelor, în întregime din lemn, a fost atacat şi incendiat de războinici duşmani) în care au învăţat odinioară tineri din toată Asia de sud-est. Aşa se face că acum, la Pagan, există numai temple şi pagode şi nici o casă de locuit, nici un palat durat în urmă cu secole.

În cursul existenţei lui, statul, a cărui capitală era Pagan, primul stat birman, a fost condus şi de un rege provenit din popor, un fost ţăran, pe nume Ceansitta, despre care istoria spune că a fost un luptător pentru dreptate, un apărător al celor asupriţi. Cel mai mare şi mai frumos templu construit în timpul domniei lui Ceansitta este templul Ananda, cu patru intrări şi cu bolţi arcuite. Statuile lui Buda, multe şi înalte de cîţiva

Templu din Pagan

metri, sînt toate aurite. La picioarele uneia dintre ele se află o statuie „mică" de piatră, cît un stat de om, complet deosebită de celelalte statui şi care înfăţişează un bărbat tînăr, în genunchi, cu mîinile la piept şi cu o coroană pe cap. Este regele Ceansitta, devenit legendar pentru spiritul de dreptate care l-a însufleţit.

Există şi un templu neterminat. Se spune că ultimul cîrmuitor al străvechiului stat birman n-a cutezat să-l ducă la bun sfîrşit, întrucît astrologii îi prezniseseră că dacă îl va termina regatul lui se va destrăma. Dar sînt şi pagode martore ale unor evenimente recente. În 1941, de pildă, cînd Birmania a fost ocupată de japonezi, fondul de cărţi al bibliotecii ştiinţifice din Rangoon a fost ascuns şi zidit într-una din miile de pagode din Pagan...

K. Alexandrov

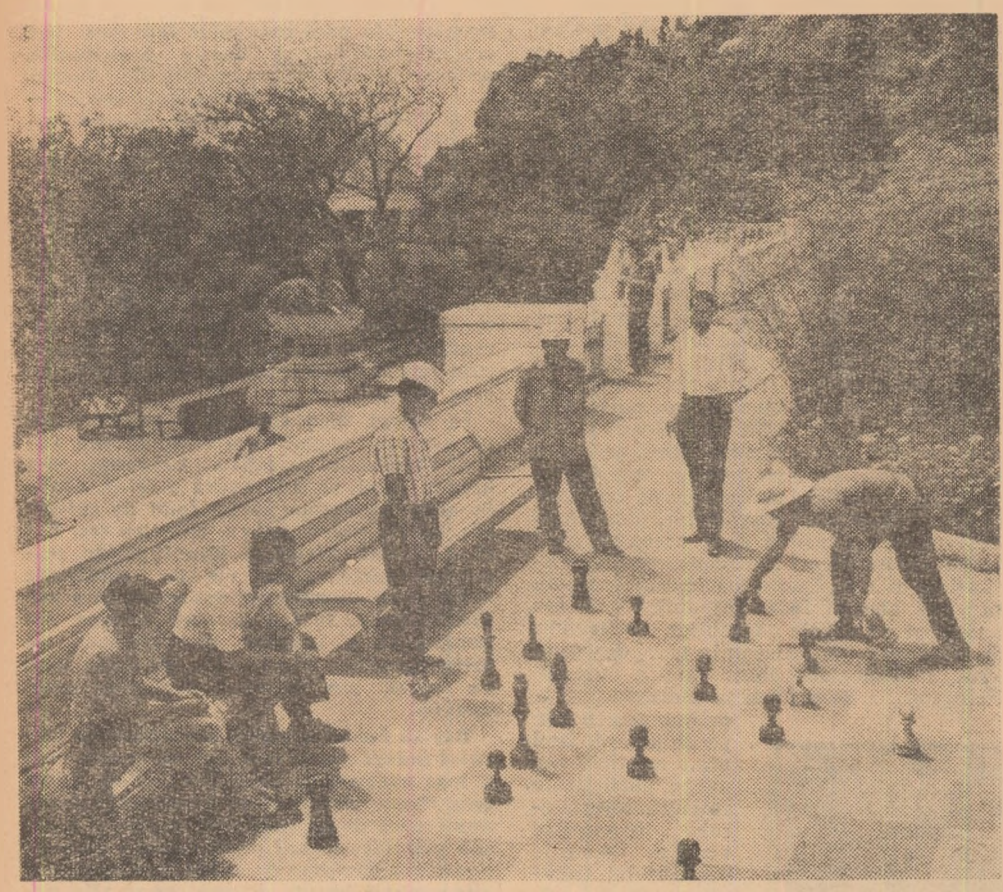

In sanatoriile din Ialta și-a făcut apariția o distracție neobișnuită : șahul pe... pămînt

roșcați, zburînd ca vîntul sau tabacherele lăcuite și pictate, ori admirabilele fluiere lucrate la Skopin sau Viatka nu sînt și ele suvenire ? Numai că, astăzi, aceste admirabile obiecte specific rusești nu se mai vînd, ca odinioară, în marile bîlciuri și piețe ale Moscovei de dinainte de Revoluție, ci în magazine specializate, mai mici sau mai mari.

Lucrate mai ales în cinci centre de artă populară decorativă rusă, printre care celebrele Paleh, Holuia, Fedoskino și Hohloma, aceste suveniruri sînt mult solicitate de vizitatorii Moscovei, sovietici sau străini. Ca și odinioară, foarte prețuite sînt și țesăturile și dantelele cu motive naționale, figurinele reprezentîndu-l pe vestitul Mișka, ursul din basmele rusești, dar și replica lui modernă „Ursul-cosmonaut", și, mai ales, dolofanele „Matrioșka" lucrate de meșteri din Zagorsk, Babenki, Kuznețovo și Grivna. E adevărat, nu mai puțin apreciate sînt și sculpturile în lemn care, prin motivele lor, amintesc de vechiul brocart rus, sau emailurile din Rostov-Iaroslavski, unde mai poate fi și astăzi admirat un uimitor ansamblu arhitectural al străvechii Rusii. Dar basmalele, batistele fețele de masă și șervețerele decorate cu cele mai felurite motive ? Și în jurul lor se înghesuie cumpărătorii, căci cine pleacă din Moscova fără să ducă cu el o amintire ? Pentru a putea face față cerințelor, în capitala Uniunii Sovietice a trebuit chiar amenajat un depozit de suvenire, aprovizionat cu cele mai variate produse de către 220 de centre.

„EVRIKA!"... LA COMANDĂ

Furtună în creier

Închipuiți-vă că vă aflați într-o încăpere pe ai cărei pereți scrie : „Concentrează-te la maximum ! Încordează-ți creierul ! Generează idei noi !"

Ați reușit să vă imaginați tabloul ? Și acum, urmați sfatul inscripției, pentru că veți lua parte la un *brainstorming*, la care veți avea de soluționat o seamă de probleme importante.

Nu știți ce e un *brainstorming* ? Traducerea exactă din engleză sună „asaltul creierului". Sau, cum ni se întîmplă să spunem, „stoarce-ți creierii"...

Inovația aparține psihologului american A. Osborne, care a experimentat-o încă în 1953 pentru rezolvarea colectivă a unor probleme tehnice, științifice, organizatorice ș.a. De exemplu : multă vreme, într-o întreprindere nu s-a putut găsi o metodă rapidă, simplă, dar durabilă de unire a două fire metalice. Nici concursul organizat cu acest prilej, nici premiile instituite n-au dat rezultate satisfăcătoare. A fost chemat în ajutor Osborne. Psihologul a convocat 15 reprezentanți ai mai multor secții și i-a invitat stăruitor să se concentreze și să facă propuneri. Dar nu numai atît : propunerile, a specificat psihologul, pot fi și fanteziste sau chiar neserioase, cu condiția, însă, ca participanții să nu rîdă. Și iată că din avalanșa de propuneri a fost aleasă una, în aparență hazlie : capetele firelor să fie „sudate la rece", strîngîndu-le între dinți. Această idee a stat la baza realizării unui clește de sudură a firelor.

De altfel, o metodă care amintește de *brainstorming* a fost folosită și în cel de al doilea război mondial. Pentru a diminua pagubele pricinuite flotei engleze de torpilele germane, niște ofițeri au propus, poate în glumă, ca echipajele să se alinieze la bordul navelor spre care se îndreptau torpilele și să execute comanda „Suflați din răsputeri !" Oricît de năstrușnică ar părea, ideea a fost totuși adoptată ; doar că, pentru a cruța plămînii marinarilor, au fost folosite pompele de evacuare a apei. Puternicele jeturi de aer deviau cursul torpilelor.

Ce rezultate dă „asaltul creierului" în zilele noastre ? Recent i s-a consacrat o întrunire la Casa tehnicii din Bratislava, la care au luat parte 30 de specialiști în chimie. Întrunirea a fost deschisă într-un mod neobișnuit : participanților, surprinși, li s-a spus povestea cu căsuța clădită în întregime din turtă dulce. Apoi li s-a făcut o expunere despre un magazin universal în care totul era durat din ...aur. Iar în încheiere au fost întrebați : „Cum vă imaginați un astfel de magazin construit în întregime din polietilenă ?" În 15 minute „a plouat" cu 61 de propuneri, dintre care numai 8 nu sînt realizabile.

Într-un singur an, *brainstorming*-urile organizate de Osborne au dat la iveală 15 000 de idei interesante, dintre care 1 500 au fost puse în aplicare în același an. Deci 1 500 de propuneri care altminteri n-ar fi existat !

Regulile *brainstorming*-ului sînt simple: o atmosferă de voie bună și degajare care stimulează imaginația participanților și-i lasă să înțeleagă că fantezia și revelația gen „Evrika" sînt preferabile gîndirii riguros logice ; interdicția de a rîde și de a face vreo remarcă la adresa propunerilor celorlalți participanți ; evitarea pauzelor între expunerea propunerilor (care se fac de regulă cu voce tare), iar în cazul cînd survin, totuși, pauze conducătorul ședinței intervine cu o idee, fie ea cît de fantezistă.

Dar *brainstorming*-urile pot fi organizate și în cercuri restrînse, între prieteni, pentru soluționarea unor probleme de viață cotidiană. Căci oricine poate să-și stîrnească o „furtună în creier".

T. Garin

— Vă rog, fără lovituri joase !
Desen de **V. Soloviov**

TURISM ȘI SUVENIRE

Falnici husari și elegante curtezane

Un pumn de țărînă, o șuviță din părul ființei dragi, o pietricică colorată culeasă de pe țărmul mării, o floare presată între paginile unei cărți, o foaie de calendar, orice lucrușor poate fi o amintire care să evoce o persoană, un loc, un eveniment. Așa încît... suvenirul e vechi de cînd lumea. O dată cu răspîndirea turismului, colecționarea de suvenire, a devenit, însă nu numai un obicei frecvent, dar a cîștigat în diversitate, în originalitate.

Au devenit astfel celebre nu numai în Uniunea Sovietică, ci în întreaga lume, minunatele cordoane brodate cu fir de aur, copii fidele ale celui oferit de Puškin prințesei Viazemskaia din gubernia Tver, papucii meșteșugit ornamentați descriși de Tolstoi în „Război și pace", figurinele sculptate în lemn de meșteșugarii din Bogorodskoe, înfățișînd falnici husari sau elegante curtezane. Dar troika cu armăsari

MIROSUL NU MINTE

Se naște olfactronica !

Este vorba de o nouă ramură științifică, elaborată de cercetători de la Institutul tehnologic din Illinois. Mirosul omului, afirmă adepții olfactronicei, poate să dezvăluie amănunte despre vîrsta, sexul, starea sănătății lui, alimentele pe care le consumă de predilecție, precum și despre... cartierul în care locuiește. Se pare că rezultatul experiențelor de pînă acum l-a mulțumit pe cercetători. Ei își pun mari speranțe în olfactronică, nădăjduind să-i găsească aplicații multiple în cele mai variate domenii.

Creatorii olfactronicei lucrează în momentul de față la un dispozitiv care să permită depistarea obiectelor metalice, inclusiv a bombelor, după mirosul lor.

E. Sioborenko

TRADIȚII AUTOMOBILISTICE

Cursa veteranilor emancipați

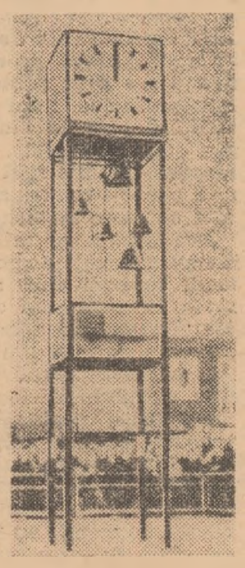

Tradiționala cursă automobilistică Londra-Brighton, via Crawley, a prilejuit construirea în acest ultim oraș a unui original „monument:" un turn de opt metri, în vîrful cărula a fost montat un ceas cu patru cadrane. Dar nu turnul și nici ceasul propriu-zis constituie punctele de atracție, ci mecanismul muzical, amplasat pe o platformă a construcției, care se pune în mișcare o dată cu prima bătaie a orologiului. În sunetele melodioase de clopot, pe platformă se ivesc opt automobile miniaturale, care se rotesc în cerc și apoi dispar în „garajele" lor nevăzute. Automobilele se mișcă pe fondul unor panouri care înfățișează cele mai pitorești locuri de pe traseul cursei, iar corul clopotelor se îmbină cu un marș care are ca temă, firește, tot cursa automobilistică.

Să nu vă închipuiți, însă, că la anuala cursă auto iau parte bolizi care aleargă mîncînd pămîntul cu sute de kilometri pe oră. Dimpotrivă, nu se admit decît modele din anii 1880—1900. Și aceasta în cinstea unui eveniment epocal din istoria automobilismului britanic, petrecut acum 70 de ani, cînd Sir David Salmons a reușit să obțină abrogarea legilor numite „Documente de circulație rutieră în Marea Britanie". Un paragraf al acestor legi, care îi necăjea în mod deosebit pe automobiliști, prevedea ca în fața fiecărui vehicul auto să alerge un om agitînd un steguleț roșu, pentru a semnala în felul acesta pietonilor apropierea periculoasei mașini.

Pentru a-și serba emanciparea, automobiliștii englezi au organizat, la 14 noiembrie 1896, o paradă triumfătoare pe distanța Londra-Brighton. Pretextul existînd, tradiția n-a întîrziat să apară. Iar o dată cu ea apar în fiecare an, în prima sîmbătă a lunii noiembrie un mare număr de turiști care poposesc și în fața originalului turn cu ceas.

F. Ceghirin

CALEIDOSCOP

Aurul emirului din Buhara ?

Pe malul rîului Zeravșan a fost descoperit un tezaur de monezi de aur. Primele două, emise în 1898, au fost găsite de niște muncitori care lucrează la barajul din Șafirkan. În urma acestei descoperiri s-a procedat la săpături sistematice și, în același loc, au mai fost scoase la iveală o sută de monezi de aur curat, în greutate totală de jumătate de kilogram. Locuitorii mai bătrîni din partea locului își aduc aminte că, în primii ani de după Revoluția din Octombrie, acolo s-a dat o luptă între un detașament de ostași ai Armatei Roșii și emirul din Buhara, Said Alim Han, care fugea peste hotare.

100 de obiecte pe un cadran de ceas

Pînă nu de mult, sămînța de mac era pentru Mihail Masliuk (din Jmerinka) un fel de unitate de măsură pentru capodoperele lui supraminiaturizate. Recent de tot, Masliuk a făurit o nouă minune de răbdare și îndemînare : un motor electric care poate funcționa și care este de 50 de ori mai mic decît sămînța de mac.

După cum anunță presa sovietică, meșterul din Jmerinka pregătește în momentul de față o expoziție... sub o sticlă de ceas. Căci a izbutit să dispună pe cadranul acestui ceas nu mai puțin de 100 de obiecte microscopice.

MICROCONCURS

Cît e ceasul ?

Cine răspunde mai repede cît e ceasul? Aveți la dispoziție maximum 30 de secunde pentru a consulta toate cele 8 cadrane. Observați, însă, mai întîi că ele sînt imaginea reflectată în oglindă a unor cadrane obișnuite ; cifra 12 se află sus, sub remontor.

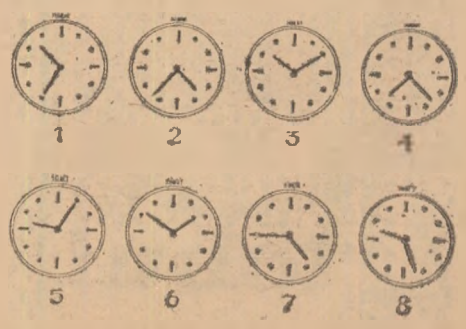

Scut şi spadă

(Urmare din pag. 4-a)

s-ar putea — continuă el — să-l sprijiniţi pe agentul lui, iar acesta n-ar uita să amintească în rapoarte despre serviciile făcute de dumneavoastră. Deci vă ofer neutralitate, în schimbul serviciilor pe care mi le-aţi face.

— Tîrgul e inegal — observă Steinglitz.

— Prin agentura noastră, Schellenberg a aflat despre misiunea pe care aţi primit-o. Dar l-am rugat să nu ia nici un fel de măsuri înainte ca eu să discut cu dumneavoastră.

Steinglitz îi strînse emoţionat mîna :

— Ştii — rosti el derutat — e foarte ciudat, dar întotdeauna mi-ai stîrnit bănuieli.

— De ce ? — întrebă Weiss.

— Pentru corectitudinea dumitale, nu ştiu cum — explică cu greu Steinglitz. — Parcă n-ai fi fost potrivit pentru serviciul nostru...

Din ziua aceea Steinglitz îi furniză conştiincios lui Weiss informaţii aflate chiar de la împuterniciţii lui Canaris, care purtau tratative secrete cu aliaţii şi pe care el îi apăra împotriva agenţilor Gestapoului. Pe de altă parte, Weiss îl păzea pe împuternicitul lui Himmler împotriva urmăririi agenţilor lui Müller, ai Abwehrului şi ai lui Ribbentrop.

După trei săptămîni, Johann fu cooptat într-un mare grup S.D., subordonat colonelului SS Otto Hauptmann.

Curînd Hauptmann îl chemă la el pe Weiss şi pe încă doi agenţi. După ce le arătă fotografia lui Steinglitz, le ordonă să-l urmărească şi să-l înlăture, iar cadavrul să-l scoată afară din oraş, să-l vîre într-un sac cu ciment, pe care să-l ude cu apă şi să aştepte pînă cînd cimentul se va întări şi abia după aceea să-l zvîrle în Aar. Cadavrele vîrîte în ciment nu se ridică niciodată la suprafaţă.

Operaţia urma să aibă loc peste două zile. Weiss îl găsi pe Steinglitz într-o mică berărie de la marginea oraşului, unde se întîlneau de obicei, şi-l preveni asupra primejdiei care-l ameninţa. Steinglitz primi vestea cu o resemnare plină de amărăciune.

— N-ar fi mai bine s-o fac eu ?... — întrebă el totuşi.

— Dar nu te-ai putea salva ?

— Cum ? întrebă Steinglitz. — În Germania oricum mi-ar da de urmă. Iar aici sînt mii de agenţi ai Gestapoului... Adio, Johann — rosti el în cele din urmă — adio şi trăieşte atîta timp cît n-ai să fii ucis şi tu ca mine pentru zel inutil în muncă..

În aceeaşi noapte Steinglitz se împuşcă în camera lui de la hotel. Peste cîteva zile Weiss plecă înapoi în Germania. Din Berna trimisese cîteva informaţii la Centru prin canalele ce-i fuseseră indicate de profesorul Stuthof.

În primejdie de moarte

La graniţa germană, un ofiţer de serviciu îi ordonă să părăsească maşina şi să plece urgent la Berlin cu avionul. În avion, în afară de el nu mai erau decît patru călători. Probabil că nu se cunoşteau unul cu altul şi nici nu încercau să se prezinte. Tot drumul nici unul dintre ei nu scoase o vorbă, dar după ce avionul ateriza şi Weiss se îndreptă spre ieşire, insul care stătuse chiar lîngă el îi puse cu o mişcare fulgerătoare cătuşe la mîini. În aceeaşi clipă un altul îi zvîrli o manta pe umeri ca să nu i se vadă cătuşele. Iar ceilalţi doi îl încadrară de o parte şi de alta.

Chiar pe pista de aterizare se afla o maşină, cu doi ofiţeri în uniforma S.S.-ului. Însoţitorii lui Weiss îl împinseră înăuntru, după care se îndreptară spre clădirea aeroportului. Prin geamurile maşinii nu se zărea nimic.

La un moment dat maşina stopă. Cu capul înfăşurat într-o manta, Johann fu ridicat şi împins de la spate, în jos, pe o scară. Fu percheziţionat. În cele din urmă i se luă, însă, mantaua şi se pomeni într-o celulă strîmtă şi joasă. În urma lui se trînti cu zgomot uşa.

Timp de mai bine de o lună, nimeni nu-l întrebă nimic. În tot acest răstimp Weiss reconstitui în memorie, amănunţit şi cronologic, viaţa lui dublă de agent al serviciului de informaţii sovietic şi de colaborator al serviciului secret german. De cîteva ori îşi spuse că era o victimă a luptei ascunse pentru întîietate, pentru putere, dintre căpeteniile serviciilor secrete naziste. Dar n-avea ce face.

În a doua lună de detenţie fu chemat la interogatoriu. Anchetatorul, un ins pleşuv adus de spate, îmbrăcat civil îi puse politicos cîteva întrebări de ordin general. Ascultă atent protestele lui Weiss împotriva arestării lui neîntemeiate, după care-l întrebă :

— Ai vreo nemulţumire împotriva administraţiei închisorii ?

— Deocamdată nu — răspunse Weiss.

— Atunci semnează — îi ceru anchetatorul, întinzîndu-i un formular tipărit.

A doua zi Johann fu din nou adus la interogatoriu. De data asta, anchetatorul arăta cu totul altfel. Transformarea nu se datora numai uniformei de gestapovist, ci şi faptului că era foarte agitat. Măsurîndu-l pe Weiss din cap pînă în picioare, îl întrebă dacă îşi menţinea depoziţiile din ajun.

— Le menţin — răspunse Johann.

— Minţi, nu eşti Weiss — răcni anchetatorul.

— Atunci cine sînt ?

— Aflăm noi asta de la tine ! Oberleutnantul Johann Weiss, drept care te dai, e mort. A murit într-un accident de automobil — observă anchetatorul, după care scoase dintr-o mapă două fotografii şi le întinse lui Johann.

Una din ele înfăţişa un cadavru cu faţa zdrobită. Văzînd că era îmbrăcat în costumul lui, care-i fusese luat în prima zi de detenţie, Weiss încercă un sentiment de uşurare. Însemna că totul fusese înscenat de Gestapo şi că nu era luat drept agent al serviciului de informaţii sovietic, ci drept colaborator al serviciului lui Schellenberg.

Weiss zvîrli nepăsător fotografiile pe masă şi observă :

— Păcat de băiat.

— De care anume? — întrebă nedumerit anchetatorul.

— De curierul pe carel l-aţi ucis. Cel pe care l-aţi îmbrăcat în hainele mele şi l-aţi schimbat în aşa fel încît nu numai eu, dar nici mama lui nu l-ar mai recunoaşte. Cunosc, de altfel, metodele Gestapoului. Dar de ce aţi făcut toate astea ?

Anchetatorul rămase neclintit, de parcă n-ar fi înţeles ce spunea Weiss. Apoi întrebă :

— Acum recunoşti că nu eşti cel drept care te dai ?

— Nu faceţi pe prostul cu mine — rosti Weiss.

— Mai ai cumva vreo speranţă ? — întrebă anchetatorul. Apoi scoase o a treia fotografie şi i-o întinse zîmbind : — Priveşte-o şi ai să te convingi că nu mai ai în ce să speri. Trage de aici concluzia logică.

(Va urma)

Poşta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

TITA — Fălticeni : 1) Pentru **picior plat vă** recomandăm exerciţiile fizice din lucrarea recomandată tov. Aurelia Floreşti — Cluj. Vedeţi mai sus. 2) Împotriva pistruilor citiţi sfaturile date în nr.1/1966 la pagina 12-a (articolul „Ah, pistruii !") 3) Pentru a avea **sprincene** mai dese, periaţ cu o periuţă de dinţi dimineaţa şi seara, urmat de ungerea lor cu o soluţie egală de ulei de ricin şi foliculină (sintofolin fiole a 20 mg).

EUGENIA — Constanţa : 1) Tratamentul a fost ineficace deoarece nu vi s-a putut preciza diagnosticul decît tîrziu. O dată acesta pus, nu trebuie să disperaţi, vindecarea e pe deplin posibilă. 2) Tratamentul imbolnăvirilor cu **Candida** se face prin badijonări şi (irigaţii în cazul dv.) cu soluţii antiseptice şi cu un antibiotic descoperit mai de curînd care are o acţiune specifică şi foarte puternică : micostatin. Acelaşi antibiotic va fi luat şi per os. Tot ca tratament general mai e indicată vaccinoterapia cu levusină sau extrasul glucido-lipidic Longhin.

MEHUC ILIE — Craiova: 1) În hemoroizi, în afara tratamentului folosit de dv. (ineficace de obicei), cea mai bună terapeutică este cea chirurgicală. Vă rugăm deci a vă adresa cu încredere chirurgului, operaţia fiind simplă. 2) A doua problemă nu ţine de competenţa redacţiei noastre.

ADELAIDA X. — Bucureşti : Avem impresia că dv. v-aţi pus singură diagnosticul just : **astenie pe fond hormonal.** Prin colaborarea medicului endocrinolog, neuro-psihiatru şi eventual a unui ginecolog starea dv. se poate remedia cel puţin parţial. Vă trebuie însă multă perseverenţă, răbdare şi, socotim importantă, înţelegerea soţului dv.

ABRUDEANU EUGENIA — Bucureşti : 1) Practica a arătat că **avorturile repetate** atrag după sine tulburări ale organelor interne (ficat, inimă, rinichi, glande cu secreţie internă etc.), compromiterea posibilităţii de a mai avea copii, în afara unor urmări imediate (metrite, anexite etc.). 2) Considerăm că la vîrsta dv. o sarcină dusă la termen este absolut necesară, după care veţi lua precauţii pentru a preîntîmpina o eventuală sarcină.

ROSIE R. — Constanţa : 1) Metoda biologică „Knaus-Ogino" (calendarul japonez) se bazează pe cunoaşterea fiziologiei organelor de reproducere ale femeii pentru stabilirea **perioadei de maximă fecunditate.** Această perioadă, care coincide cu eliberarea ovulului — „ponta ovulară" — se produce cu destulă exactitate la mijlocul ciclului menstrual. La dv., dacă aveţi un ciclu regulat de 28 de zile, ponta ovulară se produce la a 14-a, a 15-a zi. Se mai adaugă două zile înainte şi două zile după momentul presupus al ovulaţiei pentru mai multă siguranţă, perioadă considerată de maximă fertilitate. 2) Citiţi răspunsul de mai sus.

EUGEN STĂNCIULESCU — Mediaş : 1) Tunderea sau raderea frecventă a părului nu dăunează, dar nici nu ajută, pentru că de obicei „răul vine de la rădăcină". 2) **Împotriva căderii părului** există numeroase loţiuni. Vă recomandăm. Rp. Tinctura jaborandi 30 g + Nitrit de potasiu 0,50 g + Acetonă 25 g + Alcool 80% pînă la 300 g. D.s. : frecţii pe pielea capului în fiecare dimineaţă. Pentru seara încercaţi pomada următoare: Rp. Sulf precipitat 1 g + Calomel 1 g + Vaselină 40 g D.s. pt. ungerea rădăcinii parului de 2—3 ori pe săptămînă. În plus, vitamine (A,D,), Gerovital H—3, Paraminol. Totul merită încercat cînd... nu aveţi nimic de pierdut.

NICULESCU CAMELIA — Zimnicea : Încercaţi reţetele recomandate tov. Eugen Stănculescu — Mediaş.

V. BĂLCESCU — Strehaia : Aerofagia dv., aşa cum reiese şi din cele relatate de dv. şi din examenul radiologic făcut ţine mai mult de obişnuinţa pe care v-aţi format-o de a înghiţi aer. De aceea tratamentul stă în mîna dv. :voinţa. Ţineţi permanent o ţigaretă (pipă) în gură, evitaţi mesele servite în pripă, conversaţiile în timpul lor ; absorbiţi lichidele cu ajutorul unui pai ; mîncaţi încet şi mestecaţi bine. După mese respectaţi repausul la pat 30—60 minute, beţi apoi un ceai de sunătoare sau mentă şi luaţi 1—2 tablete bromoval.

FLORICA STROE — Turnu-Măgurele : 1) Consumul exagerat de apă poate fi şi simptomul unei boli (diabet etc.). Este necesar să faceţi un examen medical în acest sens. 2) Lămîile, oţetul etc. nu ajută în cura de slăbire decît din punct de vedere... psihic. 3) În **epilepsie** există în prezent, în afară de luminal, un întreg arsenal de medicamente noi pe lîngă cele clasice. Sora dv. trebuie să fie văzută de un neurolog pentru a-i indica medicamentele cele mai potrivite.

GELU IONESCU — Braşov : 1) Pentru **astenia intelectuală** se recomandă cure îndelungate de glutarom (6—8 pe zi), remineron 3 linguriţe pe zi, în apă la mese, şi ser neurotonic 10—15 fiole lunar. 2) Lăptişorul de matcă în miere de albine este mai bine să fie luat sublingual, deoarece în stomac se presupune că o parte se neutralizează.

ROZA DUMBRAVĂ — Urziceni : Ne pare rău, dar în cazul dv. este absolut necesar un examen de specialitate. Cu cărţile şi cu revistele medicale pe care le citiţi nu veţi rezolva problema, iar prin corespondenţă (cu tot desenul !) este greu să vă precizăm diagnosticul şi tratamentul. Adresaţi-vă unei policlinici speciale (cu plată) din Capitală.

MARIN MARIA — Bucureşti : Considerăm că e vorba de tulburări neuro-vegetative, ceea ce face ca simptomele organice pe care le prezentaţi să aibă o rezonanţă mai mare. Vă recomandăm neapărat un examen la un specialist neuropsihiatru, cu condiţia să respectaţi mult timp tratamentul şi indicaţiile pe care vi le va da.

DRUIU C. ECATERINA — Com. Traianu : Credem că e vorba de o ciupercă, dar pentru precizarea diagnosticului trebuie să fiţi văzută neapărat de un medic specialist dermatolog.

MIRCEA V. — Timişoara : 1) Da, împreună cu exerciţiile pentru picior plat recomandate în lucrarea „Cultura fizică şi sănătatea" de dr. I. Drăgan, apărută recent în Editura medicală. 2) este nevoie de un examen la un specialist dermatolog.

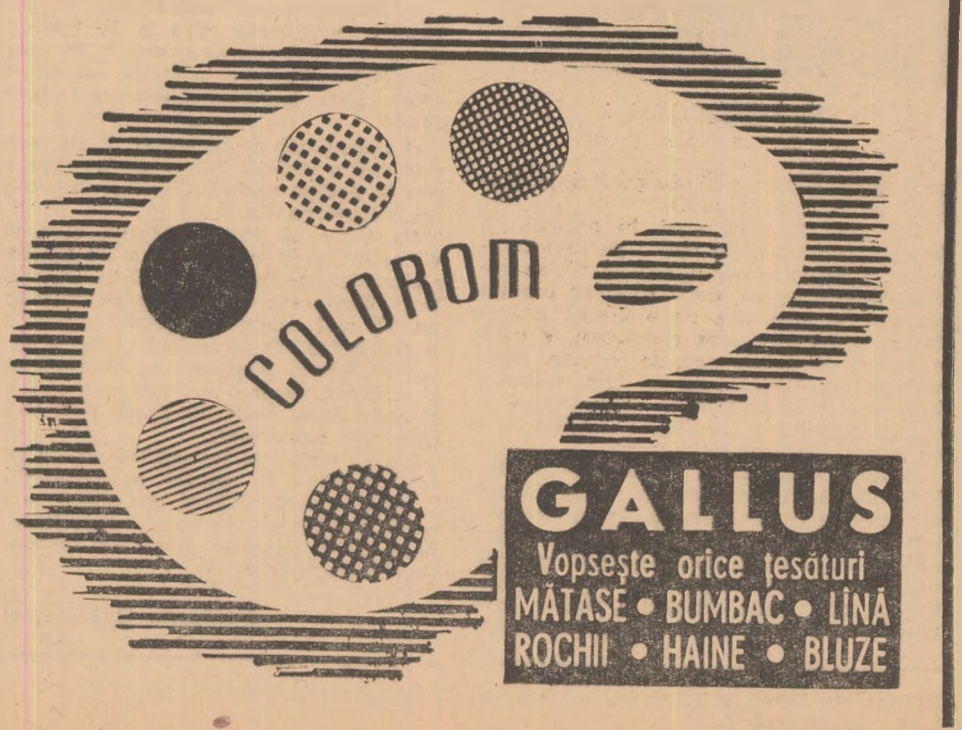

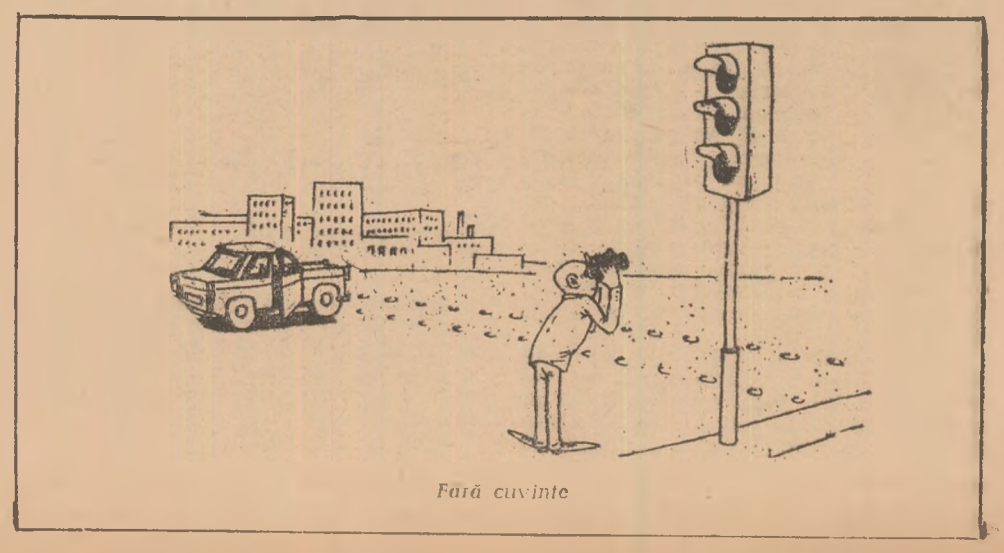

Fără cuvinte

MODĂ

Geometria atotbiruitoare

Sezonul estival și-a profilat exigențele pe criterii geometrice. Mai mult, putem spune că geometria a biruit în modă pe toate fronturile.

Iar pe lîngă forma geometrică a îmbrăcămintii, o altă noutate a sezonului este combinația de două sau trei culori.

Materialele care se combină sînt mai ales în tonuri contrastante: alb cu negru,

Rochie de in, creată de Casa de modă din Leningrad

roșu cu negru. Sînt moderne și combinațiile de roșu cu bej, gri cu albastru, violet cu galben sau verde. În sfîrșit, se combină materialele uni cu cele cu desene — carouri mici și mari, dungi. Se poartă și materialele cu desene mici.

Linia este extrem de simplă. Rochiile sînt absolut drepte sau vag cambrate și evazate la poale, cu guler, bentiță, clape, nasturi. Aceste detalii atestă că „moda geometrică" a zilelor noastre se inspiră din moda anilor douăzeci.

Ce țesături se poartă cu precădere? Poplinul, pichetul, inul, mătasea naturală și vegetală. Ele sînt practice și elegante și se pretează la combinațiile cromatice care joacă un rol atît de important vara aceasta. Și mai ales, sînt răcoroase — proprietate deosebit de prețioasă în zilele de caniculă.

Exigențele „modei geometrice" se extind și asupra încălțămintei, a ciorapilor, poșetei. Forma, modelul, culorile acestora sînt în deplină armonie cu îmbrăcămintea.

Ca podoabe se poartă cerceii, brățările și broșele de material plastic. Varietatea coloristică și suplețea acestui material răspund viziunii generale a modei.

Geometria, care și-a dezvăluit surprinzătoare contingențe cu moda, oferind acesteia idei și surse de inspirație prețioase, devine astfel simpatică tuturor. Căci ea conferă modei nu numai sobrietate și precizie în linii, ci și optimism, un caracter degajat și sportiv.

SPORT

Cui îi va zîmbi zeița?

Peste cîteva zile va răsuna fluierul inaugural al campionatului mondial de fotbal. La ora asta nu mai există „inimă cinstită de suporter" — cum se exprimau Ilf și Petrov —, care să nu palpite în așteptarea grandiosului spectacol ce va începe la 11 iulie în decorul natural al Angliei.

Campionatul mondial este acum, — și e firesc să fie așa —, subiectul de discuție numărul unu pentru sportivi. Orice știre privitoare la pregătirea echipelor, la forma lor e sorbită cu nesaț. Iar știrile nu lipsesc.

Din Chile, de exemplu, ne-a parvenit vestea că suporterii chilieni nu sînt deloc mulțumiți de jocul reprezentativei lor naționale. Aproape toți jucătorii au fost criticați fără menajamente. Lucrurile au ajuns pînă acolo încît atunci cînd echipa s-a îmbarcat în avion cu destinația Anglia, suporterii au hotărît să-l introducă în formație pe tînărul atacant Campos. Tratativele au durat foarte mult, dar în cele din urmă suporterii și-au impus punctul de vedere. Ei l-au silit pe antrenorul selecționatei chiliene să-l debarce pe cel de al treilea portar, Astorga, și să-l ia în loc pe Campos.

■

Se pare că jucătorii uruguayeni sînt superstițioși. Cînd au părăsit Montevideo au luat în bagajele lor o statuetă de bronz pentru a o dărui organizatorilor campionatului. Statueta reprezintă un mic furgon la care sînt înjugați șase boi — simbolul luptei pentru neatîrnare a poporului uruguayan. Jucătorii cred că acest mic suvenir îi va ajuta să evolueze cu succes în campionatul mondial.

■

Ziarul englez „Daily Mirror" a anunțat foarte zgomotos că toate cele șaisprezece echipe finaliste la campionatul mondial vor fi supuse unui sever control medical. De ce a fost necesară această măsură? Fiindcă există semnale că anumite echipe intenționează să se dopeze pentru a juca cu mai multă vervă. Ziarul susamintit propune Federației internaționale de fotbal să adopte o prevedere conform căreia echipele care vor folosi droguri să fie descalificate.

■

„Pregătindu-ne de plecare în Cambodgia, unde urma să întîlnim selecționata R.P.D. Coreene, speram să cîștigăm „foaia de drum" pentru Londra. Dar după primele minute de joc pe stadionul din Pnom-Penh a fost clar că speranțele noastre sînt irealizabile".

Așa a declarat un jucător din selecționata Australiei după cele două înfrîngeri suferite în fața echipei coreene, cu scorul general de 9:2.

Deși au mai rămas numai cîteva zile pînă la începerea campionatului, reprezentativa R.P.D. Coreene continuă să fie pentru toți o mare enigmă. Nici una dintre participantele la turneul final n-a avut ocazia „să-și încrucișeze spada" cu coreenii. Dar fotbaliștii coreeni tot au mai putut să-și studieze adversarii prin intermediul filmelor, al articolelor și referatelor sportive. Și, în consecință, au întocmit și și-au însușit cîteva variante tactice de joc pentru întîlnirile cu U.R.S.S., Italia, Chile. De asemenea, au acordat o mare atenție particularităților adversarilor lor posibili din grupa învecinată, din care fac parte Brazilia, Ungaria, Portugalia și Bulgaria.

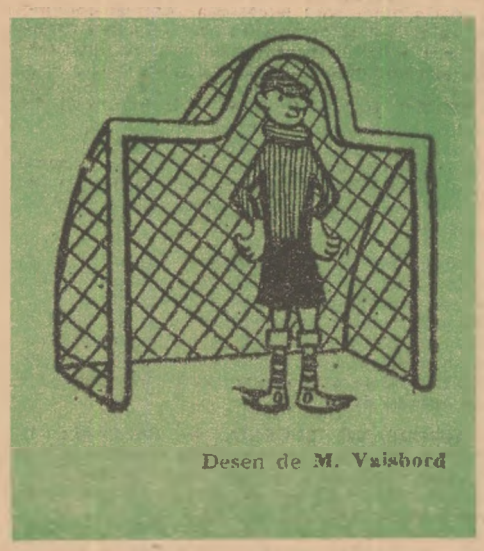

Desen de M. Vaisbord

În ce-i privește pe adversarii coreenilor, ei nu au aproape nici o posibilitate de a ști la ce sistem de joc să se aștepte. În orice caz, antrenorul Men Re Hen le rezervă cît mai multe surprize.

Primii care le vor înfrunta, vor fi fotbaliștii sovietici. Ei vor juca cei dintîi cu selecționata coreeană. În acest meci jucătorii coreeni își vor dezvălui, fără îndoială, secretele, astfel că ceilalți adversari ai lor vor dispune de informații mai precise privitoare la tactica și valoarea jucătorilor R.P.D. Coreene.

...Cui îi va zîmbi zeița de aur de pe cupa Jules Rimet?

O întîmplare pe aeroport

Avionul rula pe pistă, cînd în ușa aerogării Vnukovo s-a ivit un pasager cu o valiză în mînă, gîfîind de atîta alergătură. Întîrziase? Da. Funcționarul de serviciu l-a privit compătimitor și l-a întrebat:

— Cum vă numiți?

— Banișevski.

— Fotbalistul?

— Da.

Funcționarul nostru era mare amator de fotbal și știa că în dificilul meci dintre U.R.S.S. și Grecia, în preliminariile campionatului mondial, Banișevski a fost eroul care a înscris trei goluri în poarta adversarilor!

O clipă de gîndire — și planul a fost gata. Funcționarul l-a suit pe fotbalist într-o mașină care tocmai trecea pe acolo și cu viteză maximă au pornit după avionul care străbătea vijelios pista de beton pentru a-și lua zborul spre America Latină.

Inaintașul Anatoli Banișevski a fost îmbarcat în avion. Dacă nu s-ar fi întîmplat așa, cine știe, poate că poarta selecționatei braziliene, cu care fotbaliștii sovietici au jucat în cadrul turneului lor în America Latină, ar fi rămas ferecată în fața reprezentativei U.R.S.S. Căci primul gol l-a înscris Anatoli Banișevski!

COSMETICĂ

Griji de vară

Soarele estival, așteptat cu atîta nerăbdare, nu vine numai cu bucurii. El ne rezervă și surprize neplăcute: pielea se usucă excesiv, apar pete de roșeață și o pigmentare inestetică, se bronzează numai fața și gîtul etc., etc. — pe care le putem, însă, preveni sau înlătura dacă sîntem atente și ne îngrijim.

Cum procedăm?

Dimineața, înainte de a pleca la lucru, e bine să ne ungem fața și gîtul (eventual decolteul) cu o cremă protectoare și apoi să ne pudrăm — exceptînd porțiunea din jurul ochilor — cu o pudră de culoare închisă. Nu strică să adăugăm în ea pudră de salol sau chinină (între 3 și 5 grame la 50 de grame de pudră).

Putem să ne preparăm și singure crema protectoare. La 100 de grame de pomadă de zinc, pe care o subțiem cufundînd borcanul ce o conține într-un vas cu apă caldă, adăugăm 6 grame de pudră de salol. Evident, putem folosi și cremele care se găsesc în comerț.

Persoanele predispuse la pete de roșeață sau pigmentare găsesc în comerț preparate speciale pentru prevenirea lor. Dar dacă totuși petele și-au făcut apariția, sau dacă v-ați bronzat prea tare, vă puteți prepara acasă o loțiune pentru albirea pielii. Amestecați un sfert de pahar de oțet cu zeama de la două lămîi și o lingură de alcool pentru tenul uscat și normal, și două sau trei linguri pentru tenul gras. Adăugați două linguriițe de apă oxigenată 3% și amestecați totul bine. Pentru pielea uscată și normală e bine să puneți în acest amestec două linguriițe de glicerină. Pielea pigmentată va fi friționată cu această loțiune o dată

Nu neglijați mîinile!

sau de două ori pe zi, de preferință înainte de a ieși la aer.

Femeilor care lucrează în agricultură le recomandăm să-și aplice pe față comprese calde și umede (dacă au pielea uscată, deshidratată), după ce și-au curățat obrazul și l-au uns cu o cremă hrănitoare. După scoaterea compresei, e utilă o mască de fructe sau de legume. Striviți-le și aplicați pasta pe față, ținînd-o timp de 15—20 de minute. Apoi ștergeți-o cu un șervețel și, la sfîrșit, ungeți-vă iar cu cremă hrănitoare.

Pentru ca pielea să fie albă și catifelată, vă puteți prepara măști de brînză de vacă amestecată cu lapte prins pentru tenul gras, și cu smîntînă proaspătă pentru tenul uscat. Păstrați masca pe față timp de 8—10 minute, după care vă clătiți cu apă rece; cît pielea mai e încă umedă, ungeți-vă cu o cremă emolientă.

Nu uitați de buze. Ele trebuie unse cu o cremă grasă, fiindcă vîntul și soarele le usucă excesiv.

Pentru îngrijirea mîinilor, utilizați vaselină conținînd acid boric sau o cremă specială. Puteți prepara singure o loțiune foarte bună din glicerină, apă de colonie, amoniac și apă în părți egale. Masați mîinile, cît sînt umede, cu un produs emolient, pornind din vîrful degetelor.

Inna Kolgunenko
Medic șef la clinica de cosmetică medicală din Moscova

GIMNASTICĂ

Canoanele frumuseții

Complexul de exerciții cu haltere mici pe care vi-l recomandăm este foarte indicat pentru menținerea supleții, a „liniei" atît de necesare corpului feminin. Exercițiile vor fi executate o dată la două zile, în două serii a cîte opt repetări.

Înainte de a trece la gimnastică cu greutăți, faceți timp de trei-patru minute cîteva mișcări pentru mîini, picioare și corp, într-un tempo rapid. Ele vă ajută să vă încălziți organismul, pregătindu-l pentru lucru. După aceea puteți trece la greutăți.

1. Șezînd pe scaun, brațele îndoite la umeri. Ridicați alternativ mîinile, întinzîndu-le cît mai bine.

2. Culcați-vă pe o bancă, cu brațele de-a lungul corpului. Cu o mișcare țeapănă ridicați brațele și fără a le îndoi, duceți-le lin peste cap.

3. În aceeași poziție culcat, ridicați alternativ brațele bine întinse.

4. Tot din poziția culcat, duceți brațele în lături pînă la linia orizontală.

5. Drepți, picioarele ușor depărtate. Coatele îndoite, cu halterele la nivelul umerilor. Executați cîte douăsprezece genuflexiuni în fiecare din cele două serii.

6. Tot poziție de drepți, cu picioarele depărtate și halterele la umeri. Fără a îndoi genunchii, aplecați-vă tare în față.

Următoarele trei exerciții, care încheie complexul, se execută fără greutăți.

a) Drepți, picioarele depărtate, mîinile pe șolduri. Faceți rotiri de trunchi, cîte zece-douăsprezece în fiecare sens.

b) Așezați-vă pe podea și ridicați alternativ picioarele, fără a le îndoi, cît puteți mai sus. De la exercițiu la exercițiu accelerați ritmul și măriți durata execuției pînă la treizeci-patruzeci de secunde.

c) Culcați-vă pe podea și fixați picioarele sub o mobilă. Din poziția culcat treceți în poziția șezînd. Repetați de cîte opt ori în fiecare serie.

Cu toate că este un lucru elementar, vă amintim că înainte de a vă apuca de gimnastică, trebuie să aerisiți încăperea. Dacă dimineața aveți prea puțin timp și nu vă mai ajunge și pentru gimnastică, o puteți face după amiază. Totul e să lăsați să treacă minimum o oră după masă și, evident, acum, vara, veți lăsa să treacă și orele de caniculă. Pe seară, cînd se mai răcorește, e mai ușor.

Nu vă forțați să folosiți haltere cu greutate maximă în raport cu posibilitățile dumneavoastră. Măriți greutatea numai dacă simțiți că executați exercițiile cu prea multă ușurință. Mișcările trebuie să fie ritmice și line.

Prof. A. Solomonov

40 460 REDACȚIA: București, Piața „Scînteii". Tel. 17.60.10. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
Tiparul: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii.